

VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN

Case: Tapiola-Ryhmä

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalous
Yrityshallinto
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2009
Anne Laiti

Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalous

LAITI, ANNE:

Vakuutussäästäminen
Case: Tapiola-Ryhmä

Yrityshallinnon opinnäytetyö, 43 sivua, 3 liitesivua

Kevät 2009

TIIVISTELMÄ

Vakuutussäästämisellä tarkoitetaan säästämistä tai sijoittamista vakuutus-
tuotteeseen. Vakuutussäästämisen lähtökohtana on tavallisesti varautuminen
odottamattomaan tai tiedossa olevaan varojen tarpeeseen tulevaisuudessa. Tämän
työn teoriaosan tavoitteena on selvittää mitä vakuutussäästäminen tarkoittaa ja
millaisia säästövakuutus tuotteita on saatavilla. Työn tavoitteena on myös selvittää
miten vakuutussäästölle kertyy tuottoa sekä millaisia verotuksellisia etuja vakuu-
tussäästämisessä on.

Vakuutussäästämis tuotteet jaetaan vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin ja säästö-
henkivakuutuksiin. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen pääasiallinen tehtävä on
täydentää lakisääteistä eläkettä. Säästövakuutusten periaate on yksinkertainen:
vakuutusyhtiö säilyttää tai sijoittaa vakuutukseen maksettuja vakuutusmaksuja
sovittuun ajankohtaan asti, minkä jälkeen se palauttaa vakuutussäästöt sekä niille
kertyneet tuotot. Vakuutussäästöille kertyvä tuotto voi olla sidottuna korko- tai
sijoitussidonnaiseen tuottotapaan.

Työn empiirisessä osassa tutkitaan Tapiola-Ryhmän asiakkaiden säästämistä ja
säästämisaikeita. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Tapiolan 20-67-vuotiaiden
asiakkaiden suhtautumista vakuutussäästämiseen ja onko heillä aikeita säästää
vakuutussäästö tuotteisiin. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Kysely-
lomakkeet postitettiin 300:lle Lahden alueella asuvalle 20-67-vuotialle Tapiolan
asiakkaalle. Kyselylomakkeista palautui takaisin 29 prosenttia.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että 29 prosenttia vastanneista säästää vapaaehtoiseen
eläkevakuutukseen, mutta vain 5 prosenttia säästöhenkivakuutukseen. Vapaa-
ehtoisen eläkevakuutukseen aikoo säästää 20 prosenttia vastanneista.
63 prosenttia vastanneista ei edes ole harkinnut vakuutukseen säästämistä.
52 prosenttia vastanneista piti vakuutussäästämistä sekavana ja 47 prosenttia piti
sitä monimutkaisena.

Avainsanat: Säästöhenkivakuutus, Vapaaehtoinen eläkevakuutus,
korkosidonnainen, sijoitussidonnainen

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

LAITI, ANNE:
Case: Tapiola Group

Insurance saving

Bachelor's Thesis in Business Administration 43 pages, 3 appendixes

Spring 2009

ABSTRACT

This thesis deals with insurance savings. Insurance savings means saving or investing in insurance products. Insurance savings provides for the unexpected or for the known need of funds in the future. The theoretical section of the thesis aims to explore the meaning of insurance savings and examines the kinds of insurance savings products offered. The thesis also aims to clarify how insurance savings accumulate earnings and what kinds of tax advantages are in insurance savings.

Insurance savings products can be categorized into voluntary pension insurance and life insurance savings. The principle role of voluntary pension insurances is to complement the statutory pension. The insurance savings principle is simple: the insurance company invests or maintains insurance premiums up to the agreed date, after which it returns the insurance savings as well as the profit to the customer. The profit may be tied to an interest rate or it may be linked to investment returns.

The empirical part of the thesis examines Tapiola Groups' customers' savings and saving plans. The aim of the study is to investigate the case company's 20 to 67 year old customers' opinions of the insurance savings, and whether they have any plans to save using the insurance savings products. The study was carried out with a questionnaire survey. The survey forms were sent out to 300 of Tapiola's customers, between 20 to 67 years of age, living in the Lahti area. The rate of return, of the questionnaires, was twenty-nine percent.

The study results show that 29 percent of the respondents save in the voluntary pension insurance plan but only five percent save in the life insurance savings plan. Twenty percent of the respondents plan to save in the voluntary pension insurance plan. Sixty-three percent of the respondents did not even think about the insurance savings plan. The results show that most of the respondents think that saving in insurance savings plans is confusing, insecure and even complicated.

Key words: savings life insurance, voluntary pension insurance, interest rate tied, unit linked

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelma ja aiheen rajaus	2
1.3	Tutkimusmenetelmät	2
1.4	Tutkimuksen rakenne	3
2	VAKUUTUSTOIMINTA SUOMESSA	4
2.1	Vakuutusmarkkinat	4
2.2	Henkivakuutusmarkkinat	5
2.3	Vakuutuslaitostyypit	7
2.3.1	Vakuutusyhtiöt	8
2.3.2	Vakuutusyhdistykset	9
2.3.3	Ulkomaiset vakuutuslaitokset	10
2.4	Vakuutustoiminnan sääntely	11
3	SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN VAKUUTUKSEN KAUTTA	13
3.1	Vakuutussäästäminen	13
3.2	Tuoton kertyminen	15
3.2.1	Korkosidonnainen tuottotapa	15
3.2.2	Sijoitussidonnainen tuottotapa	16
3.3	Vakuutustuotteiden verotus ja veroedut	18
3.3.1	Vakuutusmaksujen verovähennyskelpoisuus	18
3.3.2	Vakuutussäästön ja tuoton verokohtelu	19
3.3.3	Kuolemantapauskorvauksen verotus	20
4	VAKUUTUSSÄÄSTÄMISEN ERI MUODOT	20
4.1	Säästöhenkivakuutus	20
4.2	Vapaaehtoinen eläkevakuutus	22
4.2.1	Vakuutussopimus ja sen muutokset	23
4.2.2	Vakuutussäästön takaisinnosto ja vapaakirja	24
4.3	Säästövakuutusten kulurakenne	25
5	VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN JA –SIOITTAMINEN TAPIOLA- RYHMÄSSÄ	26
5.1	Tapiola-Ryhmä	26

5.2	Tutkimus	27
5.3	Tutkimustulokset	29
5.4	Johtopäätökset	37
6	YHTEENVETO	38
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Suomalaisten kiinnostus säästämiseen on pysynyt vahvana. Yli puolella suomalaisista on tällä hetkellä säästettynä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen. Sijoitusmarkkinoiden epävarmuus sekä korkojen muutokset näkyvät säästö- ja sijoituskohteiden valinnassa. Perinteisille säästö- ja sijoitustileille säästäminen on lisääntynyt ja varsinkin erilaisilla määräaikais- ja sijoitustileillä olevat varat ovat kasvaneet. Myöskin vakuutussäästöjen määrä on kasvanut tasaisesti 2000-luvulla. Suurin osa vakuutussäästämisestä tapahtuu säästöhenkivakuuksiin ja eläkevakuutuksiin. (Säästö- ja henkivakuutus selvitys 2008, 1-3)

Finanssialan keskusliitto julkaisi keväällä 2008 tutkimuksen kotitalouksien säästämisestä ja luotonkäytöstä. Tutkimuksesta kävi ilmi, että 16 prosenttia suomalaisista säästää tai sijoittaa erilaisiin vakuutussäästötuotteisiin ja vain 7 prosenttia on aikeissa säästää tai sijoittaa erilaisiin vakuutussäästötuotteisiin. Minulla heräsi mielenkiinto minkä takia niin harva aikoo säästää ja sijoittaa vakuutusyhtiön kautta.

Vakuutussäästämistä on tehty aikaisempia tutkimuksia. Finanssialan keskusliitto julkaisee vuosittain tutkimuksen säästämisestä ja luotonkäytöstä. Säästäminen ja luotonkäyttö tutkimuksessa selvitetään suomalaisten nykyisiä säästämis- ja sijoittamiskohteita sekä heidän aikeita säästää ja sijoittaa eri kohteisiin. Janne Sillanpää on tehnyt vuonna 2001 samankaltaisen tutkimuksen Lahden ammattikorkeakoulusta Pohjolan Asiakaspalvelu Oy:lle.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelma ja aiheen rajaus

Työn teoriaosan tavoitteena on perehtyä yleisesti vakuutussäästämiseen. Työssä käsitellään vakuutussäästämistä, säästövakuutustuotteita ja vakuutussäästön tuoton muodostumista. Säästövakuutustuotteet voidaan jakaa niiden säästötavoitteen perusteella vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin ja säästöhenkivakuutuksiin. Työssä perehdytään myös vakuutussäästämisen verotukseen ja vero-etuihin. Työssä ei käsitellä yksittäisten vakuutusyhtiöiden vakuutustoimintaa, eikä perehdytä vakuutusyhtiöiden myöntämien säästövakuutustuotteiden erilaisuuteen.

Empiirisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää millä tavalla ja millaisiin kohteisiin Tapiolan 20-67-vuotiaat Lahden alueella asuvat asiakkaat säästävät nyt ja tulevaisuudessa. Tutkimuksen tavoitteena on myös selvittää Tapiolan asiakkaiden suhtautumista vakuutussäästämiseen. Tutkimusongelmina ovat mihin kohteisiin Tapiolan Lahden alueella asuvat asiakkaat säästävät tulevaisuudessa ja millä tavalla he suhtautuvat vakuutussäästämiseen.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen teoria aineisto haetaan alan kirjallisuudesta ja julkaisuista. Kotitalouksien vapaaehtoisesta vakuuttamisesta on kirjoitettu paljon. Tärkeimpiä lähteitä ovat teos Vapaaehtoinen henkilövakuutus, jonka ovat kirjoittaneet Veli-Aunus Antila, Ossi Erwe, Ilkka Lohi ja Jaakko Salminen. Myös yhtenä peruslähteenä käytetään Vakuutusoppi-kirjaa, jonka ovat kirjoittaneet Jukka Rantala ja Teivo Pentikäinen. Muita lähteitä ovat erilaiset oppaat ja verkko-julkaisut, joita ovat julkaisseet Kuluttajien vakuutustoimisto ja Finanssialan keskusliitto.

Empiirinen tutkimus on kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimus suoritetaan kyselytutkimuksena Tapiolan 20-67-vuotiaille Lahden alueella asuville omistaja-asiakkaille, jotka eivät säästä tai sijoita vakuutus tuotteeseen Tapiolassa. Kyselytutkimus valittiin tutkimusmenetelmäksi, koska sillä saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto, sen analysointi on helppoa ja kysely voidaan suorittaa kohtuullisessa aikataulussa.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus jakaantuu viiteen eri kokonaisuuteen, jotka muodostuvat luvuista 1, 2, 3-4, 5 ja 6. Luvussa 1 luodaan kehys tutkimukselle, esitellään tutkimuksen tavoitteet sekä kuvataan tutkimuksen toteutus aineistoinen, menetelmineen ja rajauksineen. Luvussa 2 kuvataan Suomen vakuutusmarkkinoita, siellä toimivia vakuutuslaitostyyppisiä sekä perehdytään vakuutus toimintaa säänteleviin eri tahoihin.

Luvuissa 3-4 tarkastellaan vakuutussäästämistä. Luvussa 3 perehdytään vakuutus säästölle kertyvään tuottoon ja tuotonmuodostumistapoihin sekä vakuutussäästöjen ja tuoton verotukseen. Luvussa 4 perehdytään yleisesti säästöhenkivakuutuksiin ja vapaaehtoisiiin eläkevakuutuksiin sekä säästövakuutusten kulurakenteeseen.

Luvussa 5 esitellään lyhyesti Tapiola-ryhmä ja käsitellään kyselytutkimuksen tuloksia. Luvussa 6 esitetään tämän tutkimuksen yhteenveto.

2 VAKUUTUSTOIMINTA SUOMESSA

2.1 Vakuutusmarkkinat

Vakuutusmarkkinoilla katsotaan toimivan kaikki ne yritykset ja yhdistykset, joiden toiminta perustuu riskien vakuuttamiseen. Vakuutusmarkkinoille pääsyn edellytyksenä on viranomaisten myöntämä toimilupa. Vakuutustoimintaa säädel-
lään osittain lailla. Vakuutusosalalla toimivista yrityksistä ja yhteisöistä osa toimii yksityisvakuutuksen ja osa sosiaalivakuutuksen parissa. Näiden vakuutusten keskeisimpänä erona on, että yksityisvakuutukset ovat vapaaehtoisia, kun taas sosiaalivakuutukset ovat useimmiten lakisääteisiä ja pakollisia. Yksityistä vakuutustoimintaa Suomessa harjoittavat vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset. (Järvelä 2004, 11)

Vakuutusmarkkinat jaetaan kolmeen eri markkinalohkoon: vahinko-, henki- ja työeläkevakuutusmarkkinoihin. Tämä jaottelu perustuu vakuutustoiminnan erillisuusperiaatteeseen. Erillisuusperiaatteen mukaan sama vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa sekä vahinko- että henkivakuutustoimintaa. Erillisuusperiaate on kansainvälisesti laajasti hyväksytty periaate, joka on hyväksytty EY:n vakuutusdirektiiveissä. Erillisuusperiaatteen tarkoituksena on turvata henkivakuutukseen liittyvät säästövarat. Periaatteesta johtuen henki-, vahinko- ja työeläkevakuutusta harjoittavat yhtiöt toimivat yhtiöryhmänä tai yhteistyössä keskenään.

Lakisääteistä työeläkevakuutustoimintaa saavat harjoittaa vain työeläkevakuutusyhtiöt. (Järvelä 2004, 11; Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 33-34)

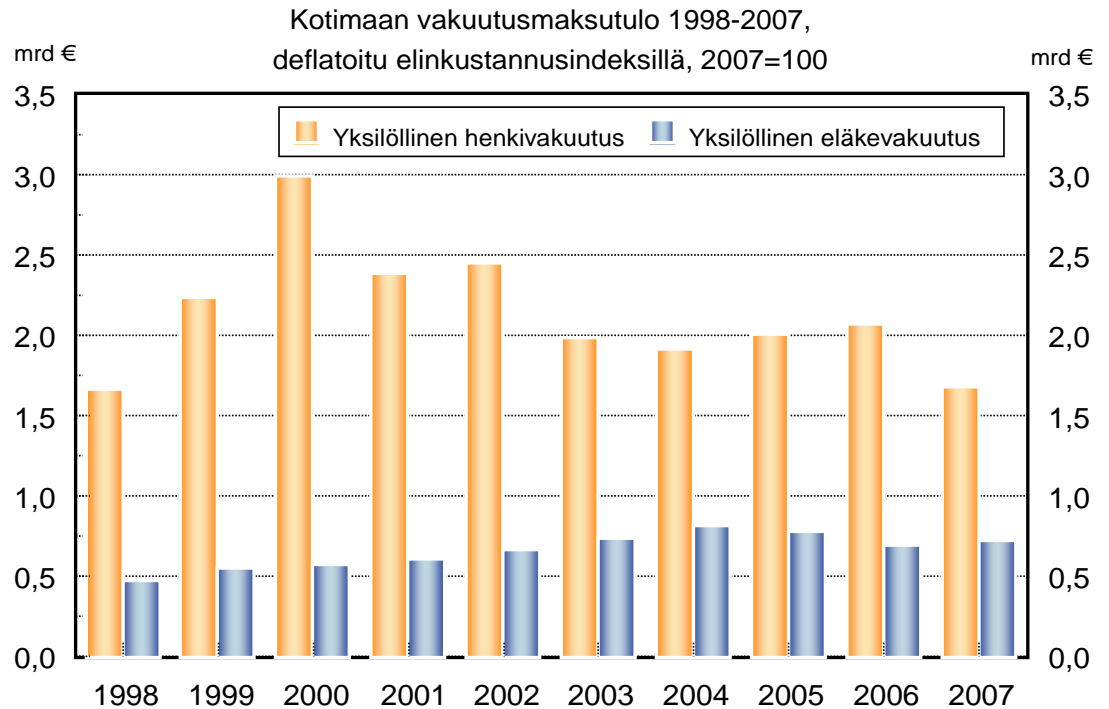
Vakuutusmarkkinoita tarkastellaan yleensä kokonaismarkkinoina, tällöin varsinaiset vakuutuslajikohtaiset markkinat jäävät vähemmälle tarkastelulle. Joissain tilanteissa vakuutusmarkkinoiden tarkastelu kokonaismarkkinoina ei anna tarpeeksi tietoa markkinoiden toiminnasta. Esimerkiksi nykyään henkivakuutusyhtiöt tarjoavat yhä enemmän sijoitus- ja säästämismuotoisia tuotteita, jotka eivät välttämättä enää perustu varsinaiseen vakuuttamiseen. (Järvelä 2004, 12)

Toimialaliukumasta on puhuttu viime vuosien aikana paljon. Liukumalla viitataan siihen, että henkivakuutusyhtiöt ja pankit tarjoavat sekä keskenään kilpailevia että toisiaan täydentäviä tuotteita. Siten henkivakuutusyhtiöiden kilpailijoina toimivat myös pankit ja erilaiset rahastoyhtiöt. (Järvelä 2004, 12)

2.2 Henkivakuutusmarkkinat

Suomen henkivakuutusmarkkinat jaetaan vakuutussäästämisen markkinoihin ja riskivakuutusmarkkinoihin. Vakuutussäästäminen on säästämistä tai sijoittamista vakuutustuotteeseen. Riskivakuuttamisella tarkoitetaan henkilöriskien kuten työkyvyttömyyden, sairauden tai huoltajan kuoleman varalta vakuuttamista. Henkivakuutustuotteet ovat yleensä vakuutussäästämisen ja riskivakuuttamisen yhdistelmiä. Henkivakuutusmarkkinat ovat painottuneet vakuutussäästämiseen vakuutusmaksutuloa tarkasteltuna. (Säästö- ja henkivakuutus selvitys 2008, 1)

Yksilöllinen henki- ja eläkevakuutus

KUVIO 1. Henki- ja eläkevakuutusten maksutulojen jakautuminen (Vakuutusyhtiöt Suomessa 2007, 2008, 9)

Kuviossa 1 esitetään, että henkivakuutusten maksutulot ovat pienentyneet tasaisesti vuoden 2000 jälkeen. Yksilöllisten henkivakuutusten maksutulo laski 17 prosenttia vuonna 2007. Uusia yksilöllisiä eläkevakuutuksia tehtiin puolestaan 7 prosenttia enemmän vuonna 2007 verrattuna edelliseen vuoteen. Samoin eläkevakuutusten maksutulo kasvoi 7 prosenttia vuonna 2007. (Vakuutusyhtiöt 2007, 2008, 9)

KUVIO 2. Henkivakuutussäästöjen jakautuminen (Säästö- ja henkivakuutusselvitys 2008, 3)

Vakuutussäästöt ovat kasvaneet tasaisesti 2000-luvulla. Vuoden 2007 lopussa vakuutussäästöjen määrä oli 30,2 miljardia euroa. Säästöistä yli 70 prosenttia on laskuperusteisia, mutta sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen määrä on kuitenkin kasvussa. Kuvion 2 mukaan yli puolet vakuutussäästöistä on säästöhenkivakuutuksissa, yksilöllisten eläkevakuutusten osuus vakuutussäästöistä on kuitenkin kasvussa. (Säästö- ja henkivakuutus selvitys 2008, 2-3)

2.3 Vakuutuslaitostyyppit

Suomessa toimivat vakuutuslaitokset ovat pääasiallisesti riskien hallintaan liittyvän rahoituksen välittäjiä. Näitä ovat henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset sekä yksilöllistä vapaaehtoista eläkevakuuttamista harjoittavat yhtiöt. (Tilastokeskus, luokitukset 2008, 3)

Suomessa toimi vuoden 2007 lopussa 41 kotimaista vakuutusyhtiötä, joista 22 oli vahinko- ja jälleenvakuutusyhtiötä, 12 henkivakuutusyhtiötä ja 7 eläkeyhtiötä. Vakuutusyhdistyksiä vuoden 2007 lopussa oli 94 kappaletta, ja suurin osa näistä kuuluu Lähivakuutusryhmään. Vuoden 2007 lopussa Suomessa toimi myös 22 ulkomaista vakuutusyhtiötä. Varmuudella ei tiedetä millainen osuus ulkomaisilla vakuutusyhtiöillä on Suomen vakuutusmarkkinoista, mutta osuuden arvioidaan olevan alle neljä prosenttia. (Vakuutusyhtiöt Suomessa 2007, 2008, 3)

2.3.1 Vakuutusyhtiöt

Vakuutusyhtiölaissa on säädetty vakuutusyhtiöiden perustamisesta, järjestysmuodosta, toiminnan peruslinjoista, vakuutettujen etujen turvaamisesta ja muista vastaavista seikoista. Vakuutusyhtiöitä koskevat myös osakeyhtiölain säännökset, jollei vakuutusyhtiölaissa ole toisin säädetty. (Rantala & Pentikäinen 2003, 119)

Suomessa toimivat vakuutusyhtiöt voivat olla yhtiömuodoltaan joko osakeyhtiöitä tai keskinäisiä yhtiöitä. Näiden yhtiömuotojen suurin eroavaisuus on siinä kuka käyttää yhtiössä omistajan määräysvaltaa. Osakeyhtiössä omistajina ovat luonnollisesti sen osakkeenomistajat, kun taas keskinäisessä yhtiössä omistajia ovat vakuutuksenottajat. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 34)

Hallinnolliselta rakenteeltaan keskinäinen yhtiö on osuustoiminnallisen laitoksen kaltainen. Keskinäiseen yhtiöön voi olla sijoitettuna myös takuupääoma. Takuupääoman omistajilla on yhtiöjärjestyksen mukainen äänioikeus yhtiökokouksessa. Tällainen yhtiö on tavallaan keskinäisen ja osakeyhtiön välimuoto. Vakuutusosakeyhtiö on taas muilla aloilla toimivien osakeyhtiöiden kaltainen oikeudelliselta rakenteeltaan. (Rantala & Pentikäinen 2003, 119)

Vakuutusyhtiössä ylinpääösvalta kuuluu yhtiökokoukselle. Yhtiön osakkaat osallistuvat henkilökohtaisesti tai valtuutetun edustajan välityksellä yhtiökokoukseen. Joissakin keskinäisissä vakuutusyhtiöissä on käytössä edustajisto, jonka vakuutuksenottajat valitsevat vaaleilla. Edustajiston tehtävänä on käyttää päätäntä-valtaa yhtiökokouksissa osakkeenomistajien eli vakuutustenottajien puolesta. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 39)

2.3.2 Vakuutusyhdistykset

Vakuutusyhdistykset ovat paikallisia, osakkaidensa keskinäiseen vastuuseen perustuvia vakuutuslaitoksia, joiden toimintaa säätelee vakuutusyhdistyslaki, vakuutusyhdistysasetus ja muut vakuutusyhdistysten taloutta sääntelevät asetukset.

Vakuutusyhdistykset muistuttavat hallinnolliselta rakenteeltaan keskinäisiä vakuutusyhtiöitä. Vakuutusyhdistyksissä yhtiöjärjестystä vastaa yhdistysjärjestys, joka on jokseenkin samanlainen kaikilla yhdistyksillä. Vakuutusyhdistyksissä korkein päätäntävalta on yhdistyskokouksella. Yhdistyskokouksessa äänioikeuttaan voivat käyttää vakuutuksenottajat yhdistyksen osakkaina. Vakuutusyhdistyksen osakkailla on velvollisuus suorittaa rajoitetusti lisämaksuja tappioiden peittämiseksi. Lisämaksut ovat viimeinen vakavaraisuuden varmistamiskeino, eikä sitä peritä jollei se osoittaudu välttämättömäksi. (Rantala & Pentikäinen 2003, 123)

Vakuutusyhdistysten toimialue on rajattu maantieteellisesti, se saa kattaa enintään 40 kuntaa yhtenäisellä alueella. Yhdistysten toimialuetta on rajattu myös vakuutuslajien osalta. Vakuutusyhdistyksen eivät saa harjoittaa lakisääteisiä vakuutuksia, henkivakuutuksia ja luotto- tai takausvakuutuksia. Vakuutusyhdistykset eivät myöskään saa myöntää vakuutuksia yli kymmeneksi vuodeksi. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 80)

Suurten riskien osalta myös vakuutusyhdistysten vastuukyky perustuu jälleenvakuutukseen. Jälleenvakuutusta varten vakuutusyhdistykset ova perustaneet Lähi-vakuutus Keskinäisen Yhtiön, joka vakuuttaa myös lakisääteiset tapaturma- ja liikennevakuutukset. (Rantala & Pentikäinen 2003, 123-124)

2.3.3 Ulkomaiset vakuutuslaitokset

Ulkomaiset vakuutusyhtiöt jaetaan kahteen ryhmään, ulkomaisiin ETA-vakuutusyhtiöihin ja kolmansien maiden vakuutusyhtiöihin. Ulkomaisella ETA-vakuutusyhtiöllä tarkoitetaan, sellaista vakuutusyhtiötä joka harjoittaa ensi- ja jälleenvakuuttamista ja jonka kotivaltio on Euroopan talousalueella. Kolmannen maan vakuutusyhtiön kotivaltio on taas Euroopan talousalueen ulkopuolella. (Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 525/2008, 2 §.)

ETA- alueen vakuutuslaitoksilla on mahdollisuus perustaa Suomeen edustusto tai tarjota vakuutuksia Suomessa ilman Suomesta saatua toimilupaa vakuutusdirektiivien yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti. Edustustolla tarkoitetaan toimipistettä, sivukonttoria, asioimistoa tai muuta pysyvän edustuksen muotoa. ETA-alueen vakuutusyhtiön tulee ilmoittaa perustettavasta edustustosta kotivaltionsa viranomaiselle, joka vastaa vakuutustarkastuksesta. Finanssivalvonnalle toimitetaan edustuston perustamista koskevat tiedot sekä todistus yhtiön vaka-
varaisuudesta. Suomessa toimivalla ulkomaisella vakuutuslaitoksella on oltava Suomessa pääasiamies. Pääasiamiehellä on oltava valtuudet päättää laitoksen liiketoimista Suomessa sekä edustaa laitosta niistä aiheutuvissa oikeussuhteissa. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 84-85)

ETA-vakuutusyhtiö voi tulla Suomen vakuutusmarkkinoille myös vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa käyttämällä. Vapaalla tarjonnalla tarkoitetaan sitä, että ETA-vakuutusyhtiö tarjoaa vahinko- ja henkivakuutuspalveluita ulkomaisesta toimipaikasta käsin Suomessa asuville luonnollisille henkilöille tai Suomessa toimiville yrityksille. Vapaata tarjontaa harjoittavalla ETA-vakuutusyhtiöllä ei voi olla pysyvää toimipistettä Suomessa, vaan vakuutusten markkinointi, myöntäminen ja korvaustoiminta on hoidettava ulkomailta käsin. Jos ETA-vakuutusyhtiö harjoittaa Suomessa liikennevakuuttamista täytyy sen nimetä Suomeen korvausasiamies, jolla on Suomessa pysyvä koti- tai toimipaikka. Vakuutuspalveluiden vapaan tarjonnan aloittamiseksi tarvitaan ainoastaan ilmoitus yhtiön kotivaltion viranomaisille. Suomessa vapaan tarjonnan voi aloittaa, kun Finanssivalvonnalle on lähetetty ilmoitus vapaan tarjonnan aloittamisesta. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 86-87)

Kolmansien maiden vakuutusyhtiöt tarvitsevat Suomessa toiminnan aloittamiseen Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämän toimiluvan. Yhtiön on perustettava Suomeen edustusto, jota johtaa Finanssivalvonnan hyväksymä pääasiamies. Pääasiamies johtaa ja hoitaa vakuutusyhtiön liiketoimintaa Suomessa, ja myös edustaa sitä kaikissa liiketoiminnasta johtuvista oikeusuhteissa. Pääasiamiehellä on oltava kotipaikka Suomessa. (Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 525/2008, 18 §, 23 §, 24§)

2.4 Vakuutustoiminnan sääntely

Vakuutustoimintaa säädellään niin kansallisella tasolla kuin Euroopan Unionin tasolla. Suomessa vakuutustoimintaa sääntelee Sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosasto, Finanssivalvonta, Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto ja Tietosuojavaltuutettu.

Sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosasto valmisteleo vakuutustoimintaa sekä vakuutus- ja eläkelaitoksia koskevaa lainsäädäntöä. Lainsäädännön valmistelun lisäksi Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluu myös vakuutusyhtiöiden toimiluvista päättäminen ja kansainvälisen yhteistyön koordinointi. Se antaa myös vakuutusyhtiöitä koskevia normeja ja ohjaa lakisäateistä työeläkejärjestelmää. (Rantala & Pentikäinen 2003, 104)

Finanssivalvonta toimii sosiaali- ja terveysministeriön hallinollisessa alaisuudessa. Finanssivalvonnalle kuuluvat vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutus-alalla toimivien valvonta- ja tarkastustehtävät.

Finanssivalvonnan tärkeimpänä tehtävänä on valvoa vakuutusyhtiöiden taloutta, millä on suuri vaikutus vakuutus-yhtiön asiakkaiden etuihin. Finanssivalvonta valvoo myös vakuutusyhtiöiden markkinointia, hyvän vakuutustavan noudattamista ja vakuutusyhtiöiden toiminnan lainmukaisuutta. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 56)

Suomalaisen vakuutustoiminnan ja sitä koskevan lainsäädännön kehittämisessä Euroopan Unionilla on merkittävä rooli. Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio valmisteleuat ja päättävät Euroopan Unionin lainsäädännöstä. Tärkein päätöksentekijä ja varsinainen lainsäädäntöelin on neuvosto. Neuvoston jäsenet edustavat suoraan jäsenmaiden hallituksia. Neuvosto voi tehdä uudet säädökset komission ehdotuksesta joko yksin, parlamenttia kuullen tai yhdessä sen kanssa. Tärkeimmät EU:n lainsäädäntötoiminnan välineet ovat asetukset, direktiivit ja päätökset. (Rantala & Pentikäinen 2003, 107-108)

Direktiivit ovat aiheuttaneet eniten merkittäviä muutoksia Suomen vakuutusyhtiöitä koskevaan lainsäädäntöön ja vakuutusmarkkinoihin. Direktiivien tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja lähentää kansallisia lainsäädäntöjä ja näin yhtenäistää vakuutusmarkkinat. Yhtenäisillä vakuutusmarkkinoilla yhtiöillä on mahdollisuus perustaa tytäryhtiöitä tai sivukonttoreita muihin jäsenmaihiin tai tarjota palveluitaan yli rajojen. (Lehtipuro, Luukkonen & Mäntyniemi 2004, 10-11)

3 SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN VAKUUTUKSEN KAUTTA

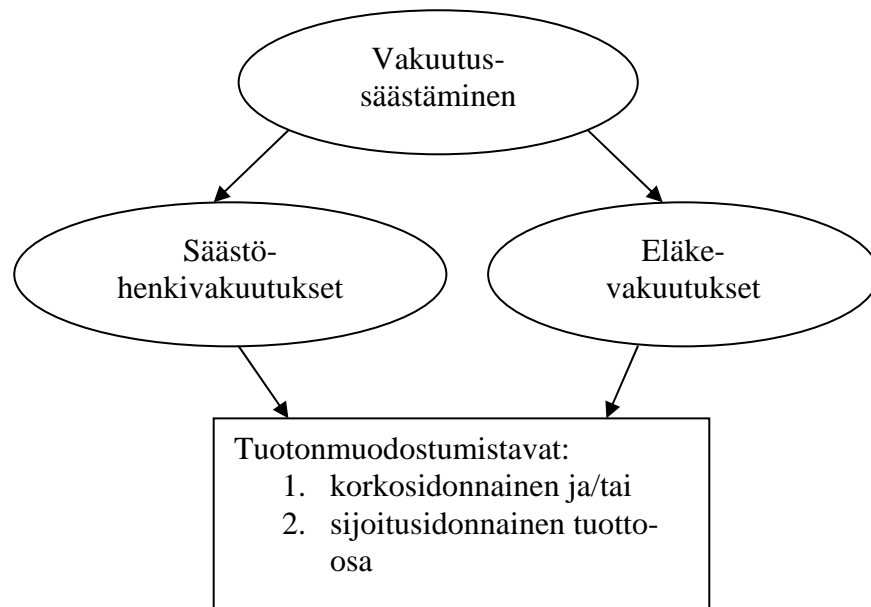
Finanssialan Keskusliiton keväällä 2008 teettämän tutkimuksen mukaan, yli puolella suomalaisista on säästettynä tai sijoitettuna varoja johonkin kohteeseen. Säästö- ja sijoituskohteen valintaan vaikuttavat sijoitusmarkkinoiden epävarmuus sekä talletustilien korkea korkotaso. Tutkimuksen mukaan suosituimpia säästökohteita ovat pankki-, säästö- ja sijoitustileille säästäminen, sijoitusrahastoihin ja osakkeisiin säästäminen. Näihin kohteisiin säästäminen on kasvanut edellisiin vuosiin verrattuna. Säästö- ja sijoitusvakuutuksiin sekä vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin säästäminen on pysynyt ennallaan vuoden 2005 jälkeen. (Säästäminen ja luotonkäyttö 2008, 1-3)

3.1 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästämisellä tarkoitetaan säästämistä tai sijoittamista vakuutus- tuotteeseen. Sen lähtökohtana tavallisesti on varautuminen tulevaan, odottamattomaan tai tiedossa olevaan varojen tarpeeseen. Esimerkiksi eläkkeelle jääminen on tyypillinen tällainen tilanne. Vakuutussäästämisellä voidaan varautua eläke-aikaan, jolloin ansiotulot työstä lakkaavat. Lakisääteinen eläke voi myös olla riittämätön henkilön tarpeisiin nähden, jolloin lakisääteistä eläkettä voi täydentää säästöhenki- tai eläkevakuutuksella. Vakuutussäästäminen voi tapahtua myös jonkun muun kuin vakuutuksenottajan hyväksi. Säästämällä vakuutukseen vanhemmat tai isovanhemmat voivat kerätä lapselle pesämunaa esimerkiksi opiskelua tai oman kodin hankintaa varten. (Rantala & Pentikäinen 2003, 373-374; Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 63)

Kuviossa 3 esitetään vakuutussäästämisen jaottelua. Säästö- ja sijoitusvakuutukset jaetaan säästötavoitteen perusteella vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin ja säästöhenkivakuutuksiin. Vakuutusyhtiöiden tarjoamat säästö- ja sijoitusvakuutukset ovat keskenään samankaltaisia. Säästövakuutus on yleensä sellainen vakuutus- tuote, jossa vakuutuksenottaja säästää pienemmissä, toistuvissa erissä, kun taas sijoitusvakuutuksella tarkoitetaan sellaista säästövakuutusta, jossa vakuutuksenottaja maksaa vakuutukseen kertaluontoisen, suuremman summan.

Useimmiten sijoitusvakuutukseenkin voi maksaa ensimmäisen maksun jälkeen vakuutusmaksuja toistuvina suorituksina. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 3-4)

KUVIO 3. Vakuutussäästämisen lajittelu
(Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 4)

Vakuutussäästöille tuotto muodostuu joko korkosidonnaisesti tai sijoitusidonnaisesti. Monet vakuutusyhtiöt mahdollistavat tuotonmuodostumistapojen yhdistelemisen. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 4)

3.2 Tuoton kertyminen

Vakuutussäästämässä on käytössä kaksi eri tuottotapaa: korkosidonnainen ja sijoitussidonnainen. Korkosidonnaisessa tuottotavassa vakuutusyhtiö maksaa säästölle korkoa ja sijoitussidonnaisessa tuottotavassa säästön arvo kehittyy asiakkaan valitsemien erilaisten rahastojen arvon mukaan. Tuoton kertymistapoja voidaan myös yhdistellä samassa vakuutussäästötuotteessa. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 102)

3.2.1 Korkosidonnainen tuottotapa

Korkosidonnaisessa vakuutuksessa tuotto muodostuu tavallisesti vakuutusyhtiön maksamasta kiinteästä korosta ja sen lisäksi maksettavista lisäkoroista tai asiakashyvityksistä. Kiinteä korko on etukäteen sovittu ja vakuutusyhtiön takaama vähimmäistuotto vakuussäästöille. Kiinteä korko perustuu siihen, että vakuutusyhtiö sijoittaa varat edelleen oman sijoitusorganisaationsa kautta valitsemiinsa erilaisiin sijoituskohteisiin, joita ovat esimerkiksi kiinteistöt, joukkovelkakirjalainat ja osakkeet. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 103)

Lisäkorko tai asiakashyvytys muodostuu vakuutusyhtiön liiketoiminnan ja erityisesti sijoitustoiminnan menestymisestä. Lisäkorko määritellään yleensä jälkikäteen edelliseltä vuodelta. Suurimman sallitun laskuperustekorona, jonka vakuutusyhtiö voi taata uusiin sopimuksiin, vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Tyypillistä kuitenkin on, että vakuutusyhtiöt takaavat alhaisemman korona kuin enintään voi maksaa ja siten pyrkivät maksamaan asiakkailleen mahdollisimman korkeata lisätuottoa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan laskuperustekorko voi vuonna 2008 olla enintään 2,5 prosenttia. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 2-21)

Korkosidonnaisessa vakuutuksessa pääoman menettämisen pelkoa ei ole. Siten se sopii paremmin riskiä huonosti sietävälle sijoittajalle kuin sijoitussidonnainen vakuutus. Pääoman menettämisen ainoana uhkana on vakuutusyhtiön konkurssi, mikä Suomessa on hyvin harvinaista. Toisaalta tuotto korkosidonnaisessa vakuutuksessa voi olla huonompi kuin sijoitussidonnaisessa. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 5)

3.2.2 Sijoitussidonnainen tuottotapa

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa voi vakuutuksenottaja itse päättää varsin pitkälle sen, millä tavalla ja mihin kohteisiin hänen vakuutukseen maksamat varat sijoitetaan. Vakuutusyhtiö sijoittaa asiakkaan vakuutukseen maksamat varat niihin sijoitus- tai muihin rahastoihin, jotka asiakas on valinnut sijoituskohteiksi. Näiden rahastojen arvon kehityksen mukaan asiakkaalle maksetaan tuottoa sijoittamilleen varoille. Säästön arvo voi siten muuttua jopa päivittäin sekä ylös- että alaspäin. Rahasto-osuuksien hankkijana ja omistajana toimii vakuutusyhtiö. Vakuutuksenottaja ei voi käyttää mitään omistaja oikeuksia niihin, kuten osallistua rahastoyhtiön päätöksentekoon tai muuhun hallintoon. Näin ollen vakuutuksenottajan säästö on sidottu vain laskennallisesti rahaston arvonkehitykseen. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 5)

Sijoitusrahastolla tarkoitetaan korkoinstrumenteista, osakkeista ja muista arvopapereista koostuvaa salkkua. Salkun ja rahaston arvopaperit omistavat yksityiset henkilöt, yritykset ja muut yhteisöt. Sijoitusrahastojen perusajatus on yksinkertainen: sijoitusrahastoa hoitava rahastoyhtiö kerää säästäjien varoja yhteen ja sijoittaa ne useisiin eri arvopapereihin, jotka muodostavat rahaston. Sijoitusrahasto jakaantuu keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin. Osuudet tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahastoyhtiö ei omista rahaston arvopapereita, mutta se vastaa rahastojen sijoituspäätöksistä ja niiden muusta hallinnoinnista. Rahoitustarkastus vahvistaa sijoitusrahaston säännöt. Säännöistä selviää muun muassa minkä tyyppinen rahasto on ja millaista sijoituspolitiikkaa se harjoittaa. (Puttonen & Repo 2007, 30-31)

Sijoitusrahastoista säästäjällä on valittavana kolme päävaihtoehtoa: korkorahasto, osakerahasto ja yhdistelmärahasto. Korkorahastot voidaan jakaa vielä lyhyen koron rahastoihin, pitkän koron rahastoihin ja keskipitkän koron rahastoihin.

Lyhyen koron rahastot eli rahamarkkinarahastot sijoittavat varansa alle vuoden pituisiin rahamarkkinavälineisiin, kuten pankkien tai valtion liikkeelle laskemiin korkoinstrumentteihin. Pitkän koron rahastot sijoittavat yli vuoden pituisiin korko-instrumentteihin, kuten valtion ja kuntien joukkovelkakirjalainoihin. Keskipitkän koron rahastot sijoittavat sekä lyhyt- että pitkäaikaisiin korkoinstrumentteihin sen mukaan millaiset ovat tuotto-odotukset korkomarkkinoilla. (Sijoitusrahasto-opas 2004, 9)

Osakerahastot sijoittavat pääomansa osakkeisiin ja osakesidonnaisiin tuotteisiin. Sijoittajille tarjotaan neljää erilaista osakerahastoa: hajautettuja osakerahastoja, indeksirahastoja, kasvurahastoja sekä toimialarahastoja. Hajautetut osakerahastot sijoittavat varansa osakkeisiin, joiden tulos on parempi kuin markkinakeskiarvo. Indeksirahastot hankkivat osakkeita, jotka käyttäytyvät tilastollisesti indeksien tavalla. Kasvurahastot sijoittavat pieniin yrityksiin tai yrityksiin, jotka toimivat nopeasti kasvavilla teollisuuden aloilla. Toimialarahastot puolestaan hankkivat yhden toimialan yritysten osakkeita. (Anderson 2000, 222-223)

Yhdistelmärahastot sijoittavat varansa osakkeisiin, obligaatioihin ja rahamarkkinainstrumentteihin. Yhdistelmärahastojen sijoituspolitiikat vaihtelevat keskenään, mutta osakkeiden ja obligaatioiden suhde on yleisesti 50%/50% tai 30%/70% riippuen rahastonhoitajan sijoitusstrategiasta. Osakekurssien noustessa rahastonhoitaja yleensä painottaa enemmän osakkeisiin kuin obligaatioihin ja osakekurssien laskiessa rahastonhoitaja painottaa enemmän obligaatioihin. (Anderson 2001, 163)

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa vakuutusyhtiö ei maksa asiakkaalleen mitään korkoa eikä myöskään anna takeita säästön summan säilymisestä. Näin ollen sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa pääoman menettämisen riski on suurempi kuin korkosidonnaisessa vakuutuksessa, mutta toisaalta säästölle saatava tuottokin voi olla suurempi. Sijoitussidonnainen vakuutus sopii parhaiten niille säästäjille, jotka sietävät suurempaa riskiä tai niille, joiden sijoituksen pituus on suhteellisen pitkä. Sijoitussidonnainen vakuutus sopii myös niille sijoittajille jotka aktiivisesti seuraavat rahastokursseja ja tekevät suhdanteiden tai näkemysten mukaan rahastomuutoksia. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 108)

3.3 Vakuutustuotteiden verotus ja veroedut

Vakuutussäästötuotteet jaotellaan säästöhenkivakuutuksiin ja vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin. Verotuksellisesti näitä vakuutustuotteita kohdellaan erilailla. Esimerkiksi vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksuja voi vähentää verotuksessa, kun taas säästöhenkivakuutuksen maksuja ei voi. Säästöhenkivakuutuksen ja vapaaehtoisen eläkevakuutuksen tuottoa verotetaan vasta vakuutuksen päättyessä. Sekä säästöhenkivakuutuksessa että vapaaehtoisessa eläkevakuutuksessa voidaan säästöjä sijoittaa uudellen saman vakuutuksen sisällä ilman luovutusvoiton verotusta. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 81-88)

3.3.1 Vakuutusmaksujen verovähennyskelpoisuus

Verotuksessa saa vähentää nykyisin ainoastaan yksilöllisen eläkevakuutuksen maksuja. Eläkevakuutusmaksut ova vähennyskelpoisia 5000 euroon saakka vuosittain. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että säästöä nostetaan aikaisintaan 62-vuotiaana. Verotuksessa vähennettävät yksilöllisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksut vähennetään ensisijaisesti pääomatulosta. Eläkevakuutusmaksut vähennetään vasta muiden pääomatulosta tehtävien vähennysten jälkeen. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 83-85)

Jos pääomatuloja ei ole, vähennetään eläkevakuutusmaksut ansiotulosta perittävistä veroista erityisenä alijäämähyvityksenä. Alijäämähyvityksellä on varmistettu verotuki myös ainoastaan ansiotuloa saaville. Alijäämähyvityksen voi siirtää puolisolle, jos vakuutetulla ei ole pääomatuloja eikä ansiotulojen veroja. Jos omat ja puolison tulot ja verot eivät ylitä vähennysmahdollisuutta, jää verovähennys-oikeus hyödyntämättä. Vähentämättä jääneiden maksujen perusteella ei voi vahvistaa pääomatulolajin tappioita. (Sijoittajan vero-opas 2008, 12)

3.3.2 Vakuutussäästön ja tuoton verokohtelu

Yksilöllisestä eläkevakuutuksesta aikanaan nostettava eläke on kokonaisuudessaan veronalaista tuloa, johtuen eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuudesta. Eläkkeen verotus riippuu siitä, kummasta tulosta, ansio- vai pääomatulosta, vakuutusmaksujen vähennykset on aikanaan tehty. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 96)

Säästöhenkivakuutuksista maksettavia vakuutussäästöjä verotetaan vain tuoton osalta. Tuotto on vakuutuksenottajalle veronalaista pääomatuloa, kun vakuutuksenottaja on myös itse vakuutettu. Pääomatuloveroprosentin mukainen ennakonpidätys tehdään tuotosta vasta silloin, kun säästöt maksetaan asiakkaalle. Jos vakuutettu ei ole vakuutuksenottaja, on vakuutuksenottajalle maksettava vakuutussäästö kokonaan veronalaista pääomatuloa. (Rahasto-Omavara tuoteseloste 2008, 6)

Säästöhenkivakuutuksen kautta vakuutuksenottaja voi lahjoittaa lähiomaiselleen kolmen vuoden välein 8 500 euroa ilman lahjaveroa. Vakuutuslahja on saaja-kohtainen, joten useat vakuutuksenottajat eivät voi lahjoittaa edellä mainittua summaa samalle lähiomaiselle ilman lahjaveroa. Vakuutuslahjankin tuottoa verotetaan pääomatuloveron mukaan. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 121)

3.3.3 Kuolemantapauskorvauksen verotus

Vakuutetun lähiomaiselle kuolemantapauskorvaus on verotonta tuloa 35 000 euroon saakka kutakin edunsaajaa kohti ja sen ylittävältä osalta perintöveron alaista tuloa. Leskelle maksettavista korvauksista puolet, kuitenkin vähintään 35 000 euroa, on verovapaata. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 51)

Jos edunsaaja on muu kuin vakuutetun lähiomainen, maksettu kuolemantapauskorvaus verotetaan kokonaisuudessaan pääomatulona. (Korko-Omavara tuoteseloste 2008, 5)

4 VAKUUTUSSÄÄSTÄMISEN ERI MUODOT

4.1 Säästöhenkivakuutus

Säästöhenkivakuutuksen tarkoituksena on kerryttää vakuutussäästöä asiakkaan myöhempää käyttöä varten. Sen käyttötarkoituksena ei ole riskiturvan hankkiminen kuten muissa vakuutuslajeissa. Säästöhenkivakuutuksen periaate on yksinkertainen: vakuutusyhtiö säilyttää tai sijoittaa vakuutuksenottajan maksamia vakuutusmaksuja sovituun ajankohtaan asti, minkä jälkeen vakuutusyhtiö palauttaa maksetut maksut sekä säästölle kertyneet tuotot vakuutuksenottajalle. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 96)

Vakuutussäästöjä ei makseta takaisin puhtaissa säästöhenkivakuutuksissa, jos vakuutettu kuolee ennen vakuutusajan päättymistä. Puhtaita säästöhenkivakuutuksia myönnetään harvoin itsenäisinä vakuutuksina, vaan niihin on tavallisesti liitetty kuolemanvaravakuutus. Yleensä säästöhenkivakuutuksesta voi säästöjä nostaa jo ennen sovittua nostoajankohtaa. (Rantala & Pentikäinen 2003, 379)

Säästöhenkivakuutusta tehdessään vakuutuksenottaja määrittelee vakuutusajan, maksusuunnitelman sekä sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa sijoitussuunnitelman. Sopimukseen nimetään myös vakuutettu, joka on useimmiten sama henkilö kuin vakuutuksenottaja. Säästöhenkivakuutukset ovat joustavamaksuisia. Vakuutuksenottaja voi maksaa vakuutusmaksut haluamassaan tahdissa joko maksusuunnitelman mukaisesti tai siitä poiketen. (Korko-Omavara tuoteseloste 2008, 2)

Säästöhenkivakuutukset sopivat parhaiten pitkäaikaiseen säästämiseen ja usein vakuutusyhtiöt asettavatkin vähimmäisvakuutusajan, esimerkiksi viisi vuotta. Vakuutusaika voi myös olla huomattavasti pidempi, useita kymmeniä vuosia. Pitkä säästöaika suosii säästäjää, johtuen vakuutusten kulurakenteesta sekä korkoa korolle kerryttävästä tuotonmuodostuksesta. Sovitusta vakuutusajasta riippumatta vakuutuksenottajalla on oikeus keskeyttää vakuutus ja nostaa vakuutussäästöt takaisin, joko kokonaan tai osittain. Ennen eräpäivää tehdyistä vakuutussäästön takaisinnostoista voi vakuutusyhtiö periä erillistä nostoprovisiota. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 116-118)

Säästöhenkivakuutus päättyy kun sovittu vakuutusaika päättyy, vakuutettu kuolee, vakuutussäästö nostetaan takaisin kokonaisuudessaan tai vakuutuksenottaja peruuttaa vakuutus sopimuksen kirjallisesti. Vakuutus sopimuksen päättyessä säästöt maksetaan sopimukseen määritellylle edunsaajalle. Mikäli vakuutettu kuolee sopimuksen voimassaoloaikana, maksetaan kuolemanvaraturvan mukainen korvaussumma määritellylle edunsaajalle. Vakuutuksenottajalla on oikeus peruuttaa vakuutus sopimus. Peruuttamisesta on ilmoitettava vakuutusyhtiölle kirjallisesti kuukauden kuluessa vakuutushakemuksen tai tarjouksen hyväksymisestä. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 13)

Säästöhenkivakuutuksiin liitetään yleensä kuolemanvaraturva. Kuolemanvaraturvalla estetään vakuutussäästöjen jääminen vakuutusyhtiölle, jos vakuutettu kuolee ennen sovittua vakuutusajan päättymistä. Käytännössä vakuutussäästöt jäävät vakuutusyhtiöön, mutta kuolemantapauskorvauksena edunsaajille maksetaan vakuutussäästöä vastaava tai jopa suurempi summa. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 98)

Kuolemanvaraturvan pitää olla nykyisen lainsäädännön mukaan erisuuruinen kuin säästön summa. Kuolemanvaraturva saa olla enintään 95 prosenttia säästön summasta, jos se on pienempi kuin säästön summa. Jos kuolemanvaraturva taas on suurempi kuin säästön summa, pitää sen olla vähintään 105 prosenttia säästön summasta. (Säästö- ja henkivakuutusselvitys 2008, 5)

4.2 Vapaaehtoinen eläkevakuutus

Vapaaehtoinen eläkevakuutus on vakuutusyhtiöiden tarjoama sijoitusmuoto. Vapaaehtoisella eläkevakuutuksella voidaan 1) täydentää lakisääteistä eläketurvaa vakuutetun yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi, 2) varhentaa lakisääteistä vanhuuseläke-ikää tai 3) varhentaa eläke-ikää ja samalla täydentää lakisääteistä eläketurvaa. Lakisääteistä eläketurvaa täydennetään arvioimalla tuleva eläke ja eläkkeen tarve. Tähän väliin syntyvää vajetta pyritään kattamaan vapaaehtoisella eläkevakuutuksella. Varhennetulle eläkkeelle jäämisestä johtuen lakisääteiseen eläkkeeseen syntyy vaje, koska täyttä työssäoloaika ei ehdi kertyä, ja tätä vajetta voidaan täydentää säästämällä vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 124-125)

Teknisesti eläkevakuutus on samankaltainen kuin säästöhenkivakuutus. Eläkevakuutus eroaa säästöhenkivakuutuksista siten, että eläkevakuutuksessa korvaus maksetaan säännöllisesti toistuvina erinä, kun taas säästöhenkivakuutuksissa etuudet maksetaan kertasuorituksena. (Rantala & Pentikäinen 2003, 384)

Vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen sisältyy yleensä kuolemanvaraturva. Turvan voimassaoloaika on yleensä koko säästö- ja eläkeajan mittainen, mutta

voimassaoloajasta voidaan sopia vakuutusyhtiön kanssa erikseen. Kuolemanvaraturvan tasosta voi yleensä myös erikseen sopia, se voi olla säästöaikana 0-100 % ja eläkeaikana 0-80 % joko vakuutussäästöstä tai vakuutusmaksuista. (Yksilöllisen eläkevakuutuksen valintaopas 2006, 7)

Lopullisen eläkkeen määrään vaikuttavat vakuutukseen maksettujen maksujen määrä ja ajankohta sekä vakuutussäästölle kertynyt tuotto. Eläkevakuutukset ovat joustavamaksuisia, eli vakuutuksenottaja voi maksaa maksuja suurempina tai pienempinä tai muuna ajankohtana kuin mitä vakuutusta tehtäessä sovittiin. Eläke-säästö kasvaa vakuutukseen maksettujen maksujen mukaan, ja tämän mukaan taas määräytyy aikanaan maksettavan eläkkeen suuruus. Vakuutussäästölle kertyvä tuottokin vaikuttaa tulevan eläkekertymän määrään. Tuotto määräytyy sen mukaan, onko säästöt sijoitettu korkosidonnaiseen vai sijoitussidonnaiseen tuottotapaan. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 126-128)

4.2.1 Vakuutus sopimus ja sen muutokset

Vakuutus sopimusta tehtäessä vakuutuksenottaja määrittelee eläkesuunnitelman, kuolemanvaravakuutuksen voimassaoloajan, maksu- ja sijoitussuunnitelman. Eläkesuunnitelmassa sovitaan eläke aika. Eläke ajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jolloin eläkettä maksetaan. Eläke voi alkaa aikaisintaan 62-vuotiaana ja sen on oltava vähintään kaksi vuotta. Maksusuunnitelma on vakuutuksenottajan ja vakuutus-yhtiön välinen sopimus siitä, miten vakuutuksenottaja maksaa vakuutusmaksuja saavuttaakseen tavoiteltavan eläkkeen. Vapaaehtoiset eläkevakuutukset ovat yleensä joustavamaksuisia, eli vakuutusmaksuja voi maksaa joko maksusuunnitelman mukaisesti tai siitä poiketen. (Rahasto-Omaeläke tuoteseloste 2008, 2)

Sijoitussuunnitelmaa tehtäessä vakuutuksenottaja valitsee sopimukseen liitettävät sijoituskohteet. Maksetut vakuutusmaksut kohdistetaan eri sijoituskohteisiin sijoitussuunnitelman mukaisesti. Vakuutuksenottaja voi muuttaa eläke-, maksu- ja sijoitussuunnitelmaa sekä kuolemanvaravakuutuksen voimassaoloaikaa säästöaikana. (Rahasto-Omavara tuoteseloste 2008, 2-4)

4.2.2 Vakuutussäästön takaisinnosto ja vapaakirja

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen takaisinnostomahdollisuutta on rajoitettu voimakkaasti. Takaisinnosto on mahdollista vain erityistilanteissa. Tällaisia tilanteita ovat:

- vakuutetun pitkäaikainen (yli vuoden) kestänyt työttömyys
- vakuutetun pysyvä työkyvyttömyys
- puolison kuolema
- tai avioero

Takaisinnosto on myös mahdollista tilanteessa jossa vakuutusyhtiö on yksipuolisesti muuttanut vakuutuksen ehtoja tai vakuutuskanta on siirretty toiseen yhtiöön. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 131-132)

Asiakkaan pyynnöstä eläkevakuutus voidaan muuttaa vapaakirjaksi, tällöin asiakas lopettaa maksujen maksamisen vakuutukseen. Vapaakirjaksi muutettu vakuutus voidaan muuttaa entisen kaltaiseksi. Muutos on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa vapaakirjaksi muuttamisesta maksamalla sovittu vakuutusmaksu. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 287)

4.3 Säästövakuutusten kulurakenne

Vakuutusyhtiöt perivät säästövakuutuksista erilaisia kuluja. Kuluja syntyy kun vakuutusyhtiö hoitaa asiakkaan säästöjä tämän puolesta. Vakuutusyhtiöiden perimiä kuluja ovat muun muassa liikekulut, hoitopalkkiot, toimenpidepalkkiot, vakuutusturvamaksut ja mahdollisesta takaisinnostosta aiheutuvat kulut. Näiden lisäksi sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa syntyy kuluja rahastojen hoidosta. (Antila, Erwe, Lohi & Salminen 2007, 100)

Vakuutusten ylläpitämisestä aiheutuvia kuluja vakuutusyhtiöt kattavat asiakkaalta perimillä liikekuluilla ja hoitopalkkioilla. Liikekuluja ja hoitopalkkioita peritään yleensä joko yksittäisistä vakuutusmaksuista tai vakuutussäästöistä prosentuaalisin osuuksin. Liikekulujen ja hoitopalkkioiden perintätapa on määritelty vakuutus-ehtoihin. Kuluja peritään riippumatta siitä kertyykö vakuutukseen säästöjä ja tuottoa. Rahastoyhtiöt perivät palkkioita rahastojen merkinnästä, lunastuksesta ja muusta hallinnoinnista. Rahastoyhtiön perimät rahastojen hoitopalkkiot vaihtelevat 0,2 prosentista 2,0 prosenttiin vuodessa. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 17-18)

Vakuutusyhtiöt kattavat toimenpidepalkkioilla yksittäisistä toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia. Toimenpidepalkkioita peritään yleensä erilaisista vakuutusta koskevista muutoksista, vakuutussäästöistä annettavista ylimääräisistä tiedotteista ja todistuksista, rahastojen vaihdoista ja vakuutussäästön takaisinnostoista. Vakuutusyhtiöiden perimien toimenpidepalkkioiden hinta vaihtelee 10 eurosta 100 euroon kappaleelta. Toimenpidepalkkion lisäksi takaisinnostosta vakuutusyhtiöt perivät erilaisia takaisinnosto- ja lunastuskuluja.

Takaisinnosto- ja lunastuskuluja peritään yleensä prosentuaalisena osuutena nostettavasta määrästä. Prosentuaalinen osuus vaihtelee eri vakuutusyhtiöiden välillä 0,3 prosentista jopa 8 prosenttiin. Takaisinnosto- ja lunastuskulujen määrä on yleensä sidottu siihen, kuinka pian vakuutuksen alkamisesta säästöjä lunastetaan takaisin. Takaisinnosto- ja lunastuskulut ovat suurimmillaan vakuutusajan alussa. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008, 19-20)

5 VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN JA –SIJOITTAMINEN TAPIOLA-RYHMÄSSÄ

5.1 Tapiola-Ryhmä

Tapiola on vakuutuksenottajien omistama yhtiöryhmä. Tapiola-ryhmään kuuluu neljä vakuutusyhtiötä; Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola, Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola ja Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola. Tapiola-ryhmään kuuluvat myös Tapiola Pankki Oy, Tapiola Varainhoito Oy ja Kiinteistö-Tapiola Oy. Tapiolan kaikki vakuutus- ja finanssiyhtiöt toimivat keskinäisyyden ajatuksen pohjalta. Asiakas omistaa keskinäiset vakuutusyhtiöt, jotka puolestaan omistavat yhtiöryhmän muut yhtiöt. Tapiolassa ei ole ulkopuolisia sijoittajia, jolloin Tapiolan voitot käytetään asiakkaiden palvelujen ja etujen kehittämiseen. Liitteessä 1 on Tapiola-ryhmän organisaatiomalli. (Tapiola-ryhmä vuosikertomus 2007)

Keskinäisessä yhtiössä vakuutuksen ottanut asiakas on yhtiön osakas - omistaja-asiakas. Vakuutuksenottajilla on oikeus päättää yhtiön asioista, vaikuttaa yhtiön toimintaan ja hyötyä yhtiön tuloksesta. Myös Tapiolan osakeyhtiömuotoiset yhtiöt toimivat keskinäisyyden periaattein, koska ne ovat kokonaan keskinäisten vakuutusyhtiöiden omistuksessa. (Tapiola-ryhmän vuosikertomus 2007)

5.2 Tutkimus

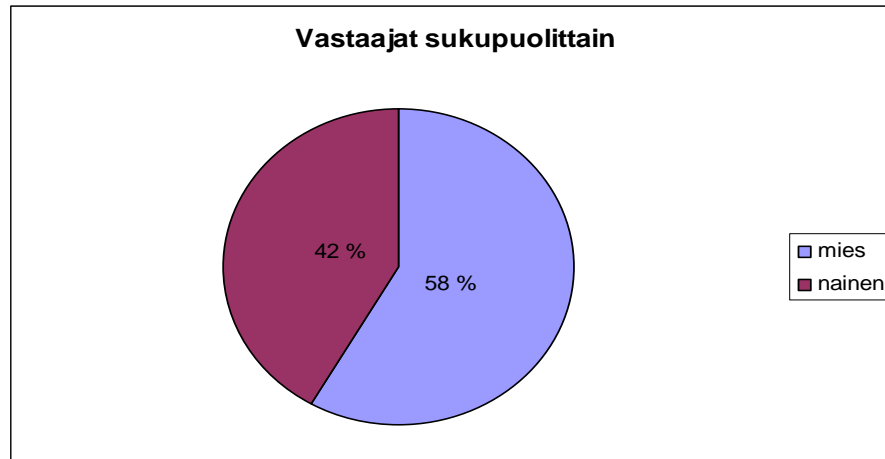
Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Kyselyn tarkoituksena on selvittää Tapiolan omistaja-asiakkaiden nykyisiä ja tulevia säästökohteita sekä heidän mielepidettään vakuutussäästämiseen. Tutkimuksen kohderyhmänä on Tapiolan Lahden alueella asuvat 20-67-vuotiaat omistaja-asiakkaat, jotka eivät säästä ja sijoita vakuutustuotteeseen Tapiolassa. Lahden alueella asuu noin 2800 kohderyhmän omistaja-asiakasta. Kyselyyn valittiin satunnaisotannalla 298 omistaja-asiakasta. Otoksen suurus on noin 10 prosenttia kohderyhmästä.

Omistaja-asiakkaille lähetettiin postitse strukturoitu kyselylomake (Liite 2), saatekirje (Liite 3) ja palautuskuori marraskuun 2008 alussa. Kyselylomake laadittiin siten, että kysymykset ovat mahdollisimman tarkoituksen mukaisia, toistensa poissulkevia ja tyhjentäviä. Tavoitteena oli saada 30 prosenttia kyselylomakkeista takaisin, jotta tulokset olisivat yleistettävissä kohderyhmäänsä tämän kokoisessa tutkimuksessa. Kyselylomakkeiden viimeinen palautuspäivä oli 30.11.2008, viimeiset tutkimukseen otetut kyselylomakkeet saapuivat 1.12.2008.

Kysymykset jakautuvat kolmeen eri osaan. Neljä ensimmäistä kysymystä ovat taustamuuttajakysymyksiä. Kysymysten 5-9 tarkoituksena on kartoittaa omistaja-asiakkaiden nykyisiä säästökohteita, niiden valintakriteereitä, niissä olevia varoja sekä omistaja-asiakkaiden säästöaikeita eri kohteisiin. Lopuilla kysymyksillä kartoitetaan vastaajien suhtautumista vakuutussäästämiseen.

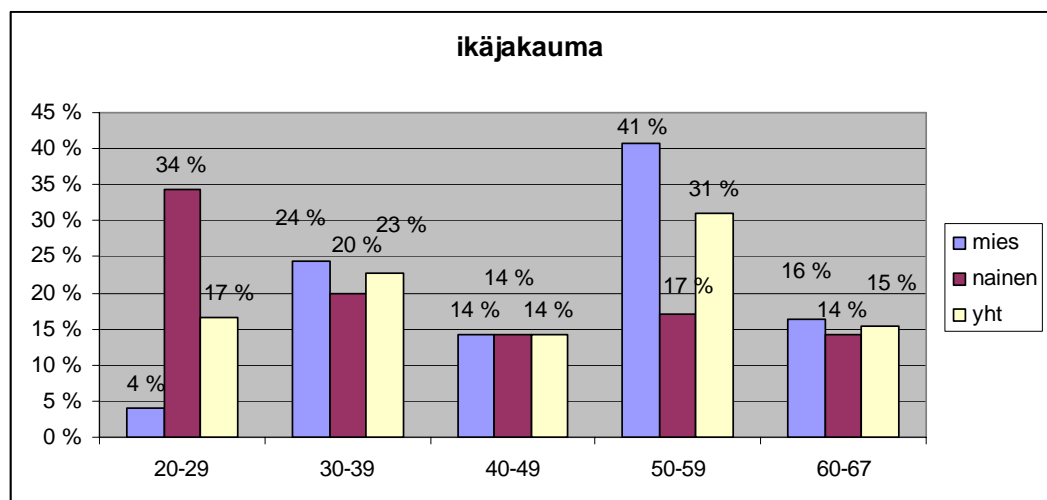

Kyselylomakkeita palautui takaisin 88 kappaletta, näistä jouduttiin hylkämään 4 kappaletta epäselvien tai asiattomien vastausten takia. Palautusprosentiksi muodostui 29 prosenttia. Vastausprosentti on 28 prosenttia, joten tulokset eivät ole yleistettävissä kohderyhmäänsä. Tutkimustuloksiin tulee suhtautua kriittisesti.

KUVIO 3. Vastaajien sukupuolijakauma.

Kuviossa 3 esitetään, että vastaajista 58 prosenttia on miehiä ja 42 prosenttia naisia. Taustamuuttujien suhteen tutkimustulokset ovat yleistettävissä kohderyhmäänsä vain sukupuolen osalta. Vastanneiden ikäjakauma esitetään kuviossa 4, suurin vastanneiden ikäryhmä on 50-59-vuotiaat. Vastanneista 20-29-vuotiaista eniten on naisia, muissa ikäryhmissä miesten osuus vastanneista on suurempi kuin naisten osuus

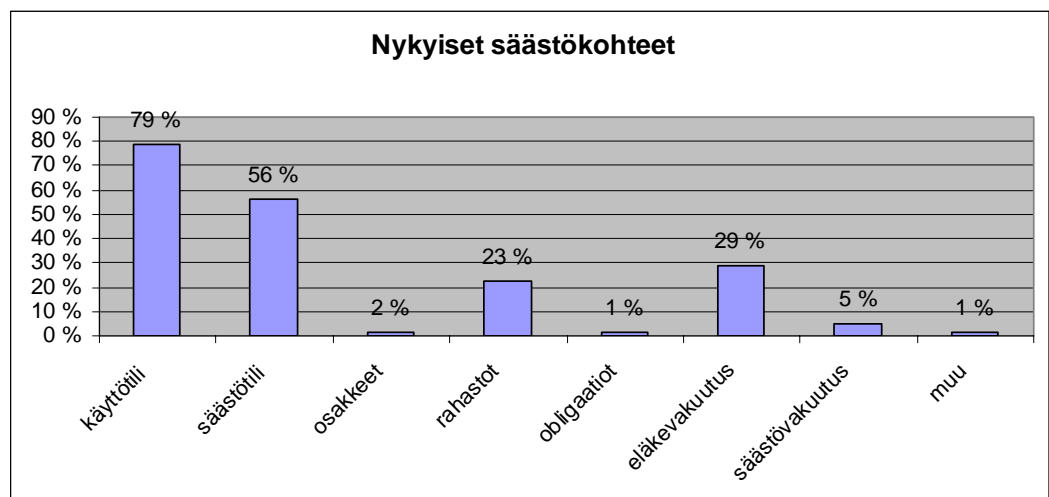
KUVIO 4. Vastaajien ikäjakauma

Vastanneista 36 prosenttia ilmoitti suorittaneensa ammattitutkinnon. Opistotason tutkinnon suorittaneita vastanneista on 20 prosenttia ja korkeasti koulutettuja on 23 prosenttia. Vastanneista 23 prosenttia on palkkatyöntekijöitä ja toimihenkilöitä on 21 prosenttia vastanneista. Yllättävää on yrittäjien suuri osuus 36 prosenttia vastanneista. Loput vastanneista jakautui tasaisesti työttömiin, opiskelijoihin, eläkeläisiin ja johtavassa asemassa oleviin toimihenkilöihin.

5.3 Tutkimustulokset

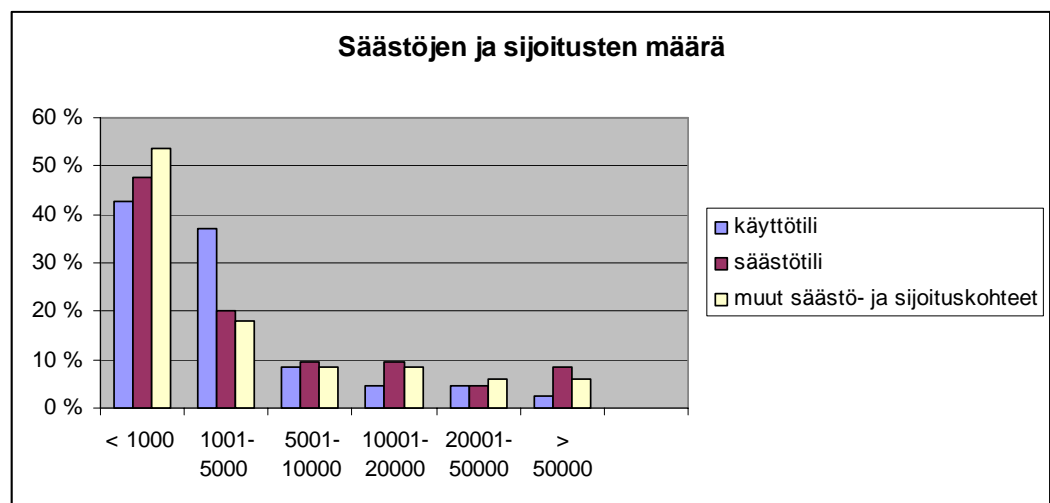
Nykyiset säästö- ja sijoituskohteet

Kysymyksen viisi tarkoituksena on selvittää Tapiolan omistaja-asiakkaiden nykyisiä säästö- ja sijoituskohteita. Kuviossa 5 esitetään mihin kohteisiin Tapiolan omistaja-asiakkaat säästävät ja sijoittavat varojaan tällä hetkellä. Vastanneista 79 prosenttia säästää käyttötillille. Erilaisille säästö- ja sijoitustileille säästää vastanneista 56 prosenttia. 29 prosenttia vastanneista säästää eläkevakuutukseen ja viisi prosenttia säästö- tai sijoitusvakuutukseen jossakin toisessa yhtiössä kuin Tapiolassa. Vastanneista 23 prosenttia sijoittaa varojaan erilaisiin sijoitusrahastoihin.

KUVIO 5. Nykyiset säästö- ja sijoituskohteet

Sukupuolella ei juurikaan ole merkitystä säästö- ja sijoituskohteiden valintaan. Miehet ovat hieman kiinnostuneempia sijoittamisesta osakkeisiin ja sijoitusrahastoihin. Säästökohteisiin vaikuuttaa ikä enemmän kuin sukupuoli. 42 prosenttia 50-59-vuotiaista säästää eläkevakuutukseen, kun taas kaikista vastanneista eläkevakuutukseen säästää 29 prosenttia. Vastanneista säästö- ja sijoitusvakuutuksiin säästävät ainoastaan yli 50-vuotiaat asiakkaat.

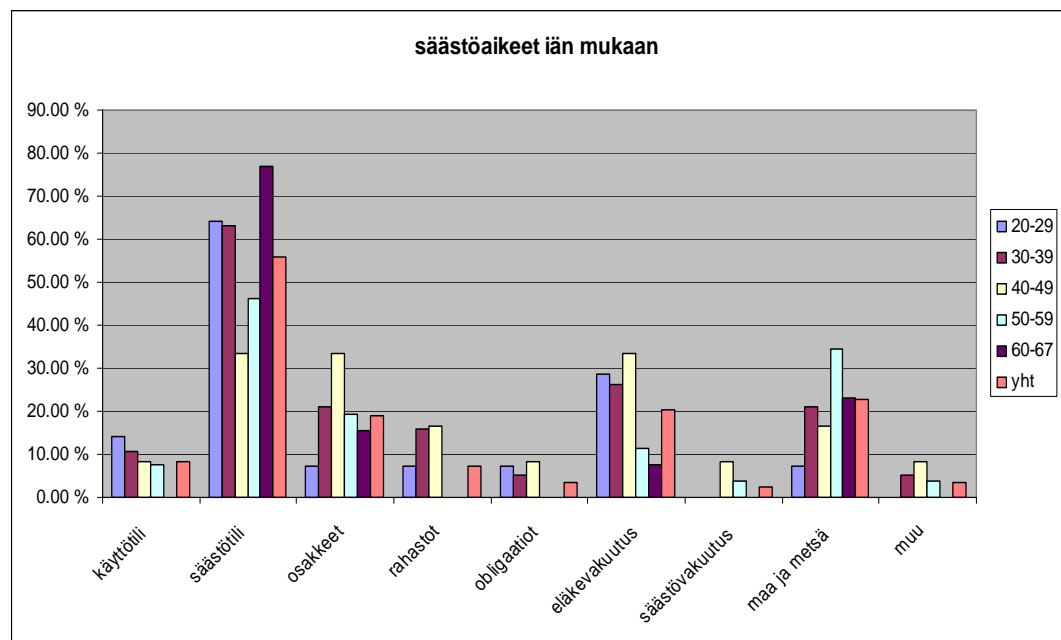

KUVIO 6. Varojen määrä eri säästö- ja sijoituskohteissa

Kuvio 6 osoittaa, että pienet säästöt ja sijoitukset ovat säästettynä tai sijoitettuna käyttötileille ja erilaisille säästö- ja sijoitustileille. Vastanneista 53 prosenttia ilmoitti varojensa olevan alle 1000 euroa muissa säästö- ja sijoituskohteissa kuin käyttö- ja säästötileillä. Naisilla on enemmän pieniä säästöjä (alle 5000 euroa) erilaisissa säästö- ja sijoituskohteissa (huomioitu myös käyttö- ja säästötilit). Ikä luonnollisesti vaikuttaa varojen määrään eri säästö- ja sijoituskohteissa. Vastanneista vähiten säästöjä ja sijoituksia on alle 30-vuotiailla ja ne on sijoitettuna käyttö- ja säästötileille.

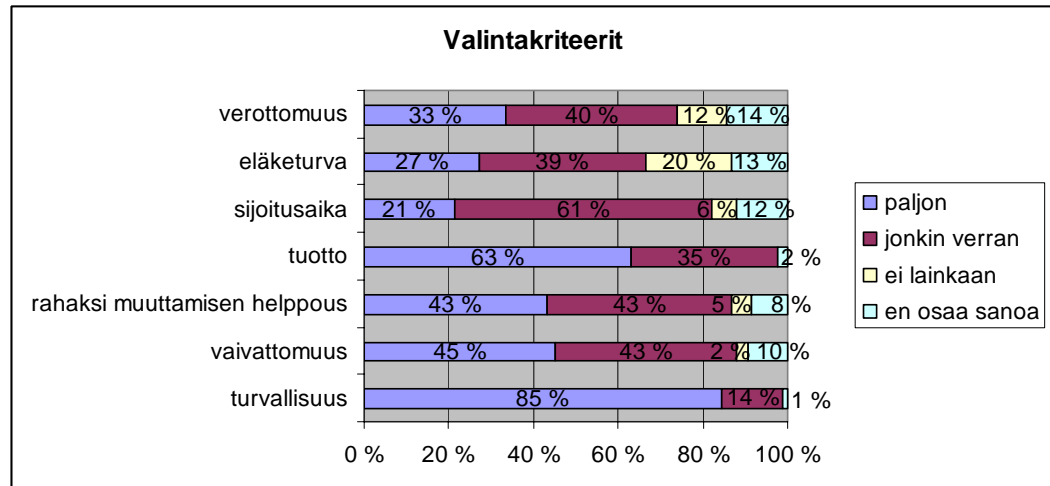
Säästö- ja sijoitusaikkeet

Kysymyksessä kahdeksan kartoitetaan asiakkaiden aikeita säästää eri kohteisiin. Kuviossa 7 esitetään asiakkaiden tulevia säästö- ja sijoituskohteita. Vastanneista 56 prosenttia aikoo säästää erilaisille säästö- ja sijoitustileille. Maa- ja metsäomaisuuteen aikoo säästää 23 prosenttia vastanneista. 20 prosenttia vastanneista aikoo säästää eläkevakuutukseen. Eläkevakuutus voi olla jo voimassa oleva tai asiakas on suunnitellut sen ottamista.

KUVIO 7. Tulevat säästö- ja sijoituskohteet

Ikä vaikuttaa säästö- ja sijoituskohteiden valinnassa. Vastanneista 60-67-vuotiaat aikovat säästää pieniriskisiin säästö- ja sijoituskohteisiin, kuten erilaisiin säästö- ja sijoitustileihin sekä maa- ja metsäomaisuuteen. Eläkesäästäminen kiinnostaa selvästi nuorempia asiakkaita, joilla on vielä eläkkeen alkamiseen aikaa ja siten hyvää aikaa säästää vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen. Vastanneista eläkesäästämisestä ovat eniten kiinnostuneet alle 50-vuotiaat asiakkaat. Kohtaan muu vastanneista kaikki aikovat sijoittaa asunto-osakkeisiin.

KUVIO 8. Säästö- ja sijoituskohteiden valintaa vaikuttavat tekijät

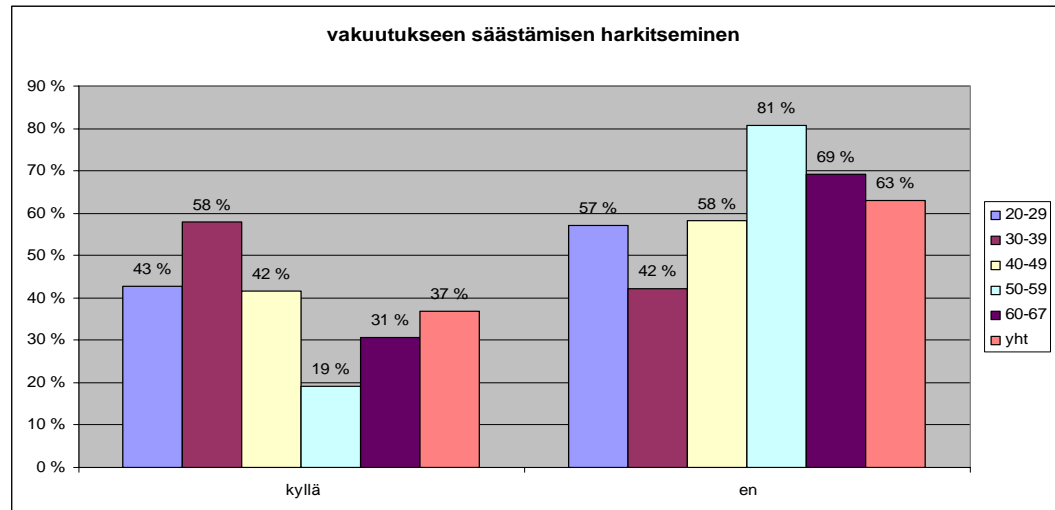
Kuviossa 8 esitetään säästö- ja sijoituskohteiden valintaa vaikuttavia tekijöitä.

Vastanneista 85:lle prosentille säästö- ja sijoituskohteen valintaan vaikuttaa paljon säästö- ja sijoituskohteen turvallisuus. Tuotto vaikuttaa säästö- ja sijoituskohteen valinnassa paljon 63 prosentille vastanneista. Sijoitusaika vaikuttaa jonkin verran säästö- ja sijoituskohteen valinnassa 61 prosentille vastanneista.

Vakuutukseen säästämisen harkitseminen

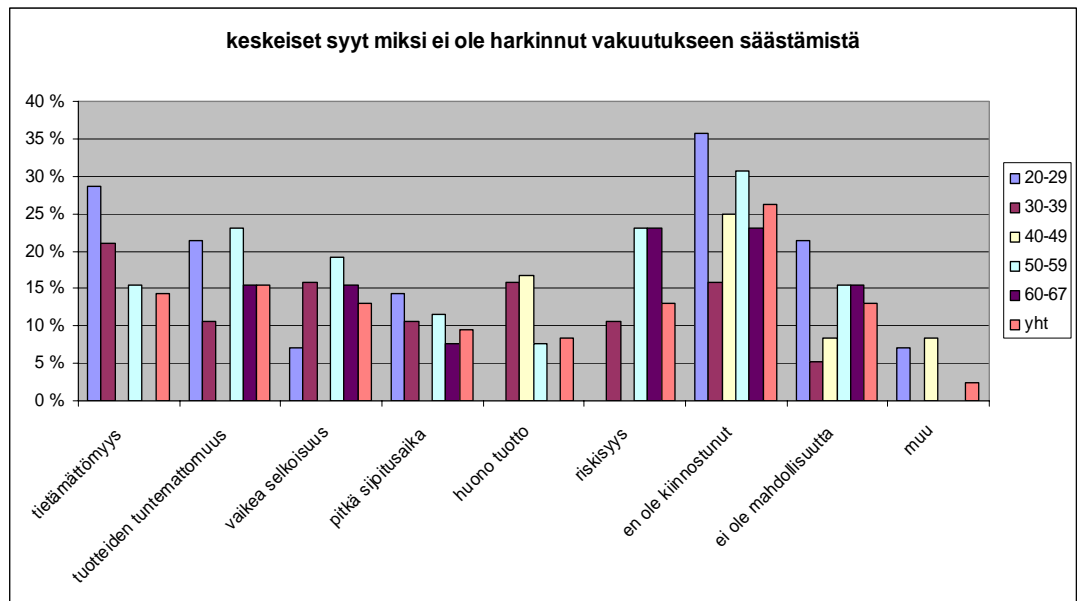
Vastanneista 63 prosenttia ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä. Kuviossa 9 esitetään vakuutukseen säästämisen harkitseminen ikäjakauman mukaan.

58 prosenttia 30-39-vuotiaista vastanneista on harkinnut vakuutukseen säästämistä. 43 prosenttia naisista on harkinnut vakuutukseen säästämistä, kun taas miehillä vastaava luku on 33 prosenttia.

KUVIO 9. Vakuutukseen säästämisen harkitseminen iän mukaan

Keskeisimmät syyt siihen, minkä takia ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista ovat kiinnostuksen puute, tuotteiden tuntemattomuus ja tietämättömyys. Kuviossa 10 esitetään keskeisimmät syyt miksi ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä. 26 prosenttia vastanneista ilmoitti keskeisimmäksi syyksi sen, että ei ole kiinnostunut vakuutussäästämisestä.

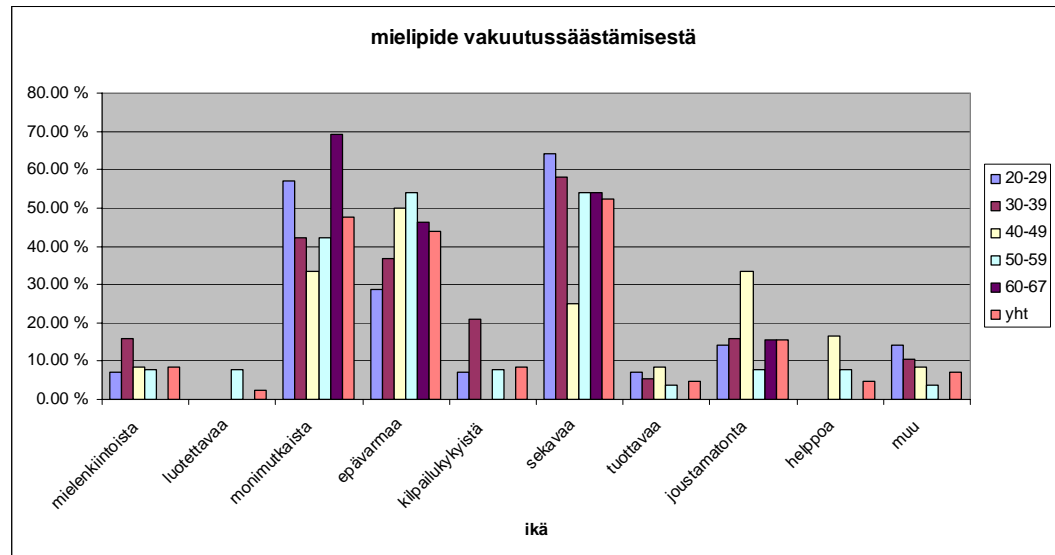
KUVIO 10. Keskeiset syyt miksi ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä.

29 prosenttia 20-29-vuotiaista vastanneista pitää yhtenä keskeisimpänä syynä tietämättömyyttä. 20-29-vuotiaista vastanneista 21 prosenttia ei tunne vakuutussäästö tuotteita. Naisista 17 prosenttia pitää yhtenä keskeisenä syynä tietämättömyyttä sekä 17 prosenttia naisista ilmoitti keskeiseksi syyksi riskisyyden. Miehistä 16 prosenttia ilmoitti keskeiseksi syyksi vaikea selkoisuuden. Huonoa tuottoa keskeisenä syynä pitää miehistä 14 prosenttia, kun taas naisista keskeisenä syynä sitä ei pitänyt yksikään. Muina keskeisinä syinä pidetään eläkevakuutuksen liian myöhäistä hyödyntämistä, säästäjän ikää ja vastaaja säästää jo vakuutuksen kautta.

Mielipiteitä vakuutussäästämisestä

Kuviossa 11 esitetään vastanneiden mielipiteitä vakuutussäästämisessä.

Vastanneiden mielestä vakuutussäästäminen on sekavaa, monimutkaista ja epävarmaa. Luotettavana vakuutussäästämistä pitää vain 2 prosenttia vastanneista.

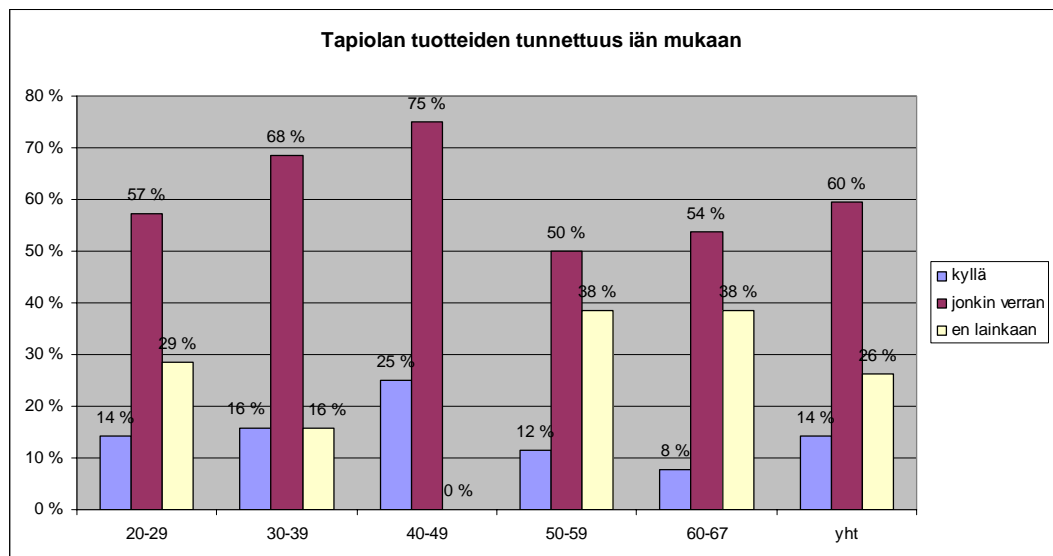
KUVIO 11. Mielipide vakuutussäästämisestä jaoteltuna iän mukaan.

Naisista 54 prosenttia pitää vakuutussäästämistä monimutkaisena, kun taas miehillä vastaava luku on 43 prosenttia. Naisten ja miesten mielipiteet vakuutussäästämisestä ovat yhtenäisiä. Iällä on vaikutusta mielipiteeseen vakuutussäästämisestä. Eri ikäryhmien mielipiteissä on huomattaviakin eroja keskenään. Esimerkiksi ainoastaan 50-59- vuotiaat pitävät vakuutussäästämistä luotettavana, tosin heistäkin ainoastaan vain 8 prosenttia pitää sitä luotettavana.

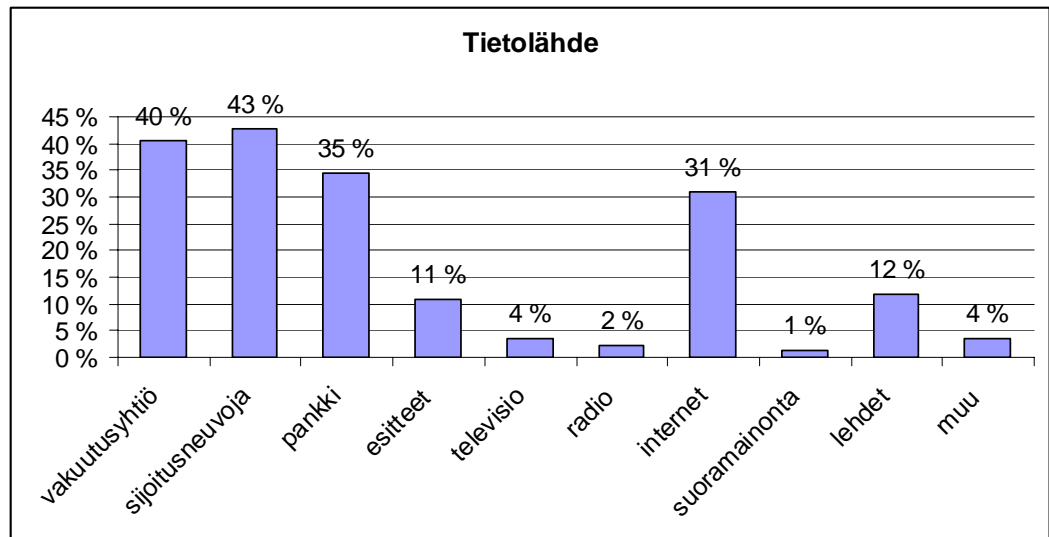
Tapiolan vakuutussäästötuotteiden tunnettuus

Kuviossa 12 esitetään Tapiolan vakuutussäästö tuotteiden tunnettuutta iän mukaan. Vastanneista 26 prosenttia ei tunne lainkaan Tapiolan tarjoamia vakuutussäästötuotteita. Kaikissa ikäryhmissä eniten vastauksia sai ”tunnen tuotteita jonkin verran”.

KUVIO 12. Tapiolan vakuutussäästö tuotteiden tunnettuus jaettuna iän mukaan

Miesten ja naisten välillä on jonkin verran eroavaisuuksia Tapiolan tuotteiden tuntemuksessa. Naisista 20 prosenttia ilmoitti tuntevansa Tapiolan vakuutussäästötuotteita, kun taas miehillä vastaava luku on vain 10 prosenttia. En tunne tuotteita lainkaan-kohtaan naisista vastasi 29 prosenttia ja miehistä 24 prosenttia.

KUVIO 13. Paras lähde saada tietoa vakuutussäästämisestä

Kuvion 13 mukaan 43 prosenttia vastanneista hakee tietoa vakuutussäästämisestä sijoitusneuvojalta. 40 prosenttia vastanneista luottaa vakuutusyhtiön antamiin tietoihin.

5.4 Johtopäätökset

Tämä tutkimus antoi tietoa Tapiolan Lahden alueella asuvien säästämisaikeista, säästö- ja sijoituskohteiden valintaan vaikuttavista tekijöistä sekä asiakkaiden mielipiteistä vakuutussäästämisestä. Suurelta osin tutkimustulokset ovat samansuuntaisia aikaisemmin tehtyjen tutkimusten tulosten kanssa. Asiakkaiden harkitsemisesta vakuutukseen säästämistä tai sijoittamisesta saatiin uutta tietoa. Uutta tietoa saatiin sekä keskeisimmistä syistä minkä takia asiakkaat eivät ole harkinneet vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista, että säästö- ja sijoituskohteiden valintaan vaikuttavista tekijöistä.

Tulosten mukaan Tapiolan asiakkaat aikovat edelleen säästää ja sijoittaa varojaan erilaisiin kohteisiin. Tulevaisuuden säästö- ja sijoituskohteet ovat turvallisia ja vähäriskisiä kohteita, kuten erilaiset säästö- ja sijoitustilit. Turvallisuudella on paljon merkitystä valittaessa säästö- ja sijoituskohdetta. Turvallisuuden suureen painoarvoon vaikuttanee kyselyä tehtäessä ihmisten tietoisuuteen tullut talouskriisi.

Tapiolan asiakkaista suurin osa ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista. Selkeimpinä syinä minkä takia ei ole harkittu vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista nousi esiin tietämättömyys, tuotteiden tuntemattomuus ja se ettei olla kiinnostuneita vakuutussäästämisestä.

Vakuutussäästämistä asiakkaiden mielipiteet ovat enemmän negatiivisia kuin positiivisia. Asiakkaat pitivät vakuutussäästämistä sekavana, monimutkaisena ja epävarmana. Iällä on vaikutusta mielipiteisiin vakuutussäästämisestä. Eri ikäryhmien välillä oli huomattaviakin eroja mielipiteissä. Mielipiteisiin vaikuttanee tietämättömyys vakuutussäästämistä ja vakuutussäästötuotteiden tuntemattomuus.

6 YHTEENVETO

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli esitellä yleisesti vakuutussäästämistä. Vakuutussäästäminen on säästämistä ja sijoittamista vakuutustuotteeseen. Vakuutussäästäminen jaetaan säästötavoitteen mukaan säästöhenkivakuutuksiin ja vapaaehtoiseen eläkevakuutuksiin. Säästöhenkivakuutuksella tarkoitetaan sellaista säästövakuutustuotetta, johon on liitetty lisäksi henkivakuutus turvaamaan vakuutussäästöjen jääminen edunsaajille vakuutetun mahdollisen kuolemanvaralta. Vapaaehtoisella eläkkeellä vakuutuksenottaja yleensä täydentää lakisääteistä eläketurvaa.

Vakuutussäästöjen määrä on kasvanut 2000-luvun alusta lähtien.

Vakuutussäästöistä yli puolet on säästöhenkivakuutuksissa, mutta vapaaehtoisten

eläkevakuutusten osuus on ollut kasvussa. Vakuutussäästöille kertyvä tuotto muodostuu joko korkosidonnaisesti tai sijoitussidonnaisesti. Monet vakuutusyhtiöt mahdollistavat myös näiden tuottotapojen yhdistelemisen. Tutkimuksessa perehdyttiin myös vakuutussäästämisen verotukseen ja verotuksellisiin etuihin.

Empiirisen tutkimuksen tavoitteena oli selvittää millä tavalla ja millaisiin kohteisiin Tapiolan 20-67-vuotiaat Lahden alueella asuvat asiakkaat säästävät nyt ja tulevaisuudessa. Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää Tapiolan asiakkaiden suhtautumista vakuutussäästämiseen. Tutkimuksessa kävi ilmi, että 34 prosenttia vastanneista säästää vakuutukseen jossakin toisessa vakuutusyhtiössä. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että 63 prosenttia vastanneista ei ole harkinnut vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista. Keskeisimpiä syitä tähän olivat, etteivät asiakkaat ole kiinnostuneita vakuutussäästämisestä, tietämättömyys ja vakuutussäästötuotteiden tuntemattomuus. Asiakkaiden mielipiteet vakuutussäästämisestä olivat pääasiassa negatiivisia. Asiakkaat pitivät vakuutussäästämistä sekavana, epävarmana ja monimutkaisena. Kaikista kyselyyn vastanneista vain 2 prosenttia piti vakuutukseen säästämistä luotettavana, ainoat ketkä pitivät sitä luotettavana olivat 50-59-vuotiaat miehet.

Jatkotutkimusaiheena olisi minkä takia asiakkaat säästävät ja sijoittavat vakuutukseen, onko esimerkiksi verotuksellisilla seikoilla merkitystä.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Anderson, N. 2000. Rahakirja. Ensimmäinen painos. Helsinki: Oy Edita Ab.

Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Ensimmäinen painos. Helsinki: Edita Oyj.

Antila, V., Erwe, O., Lohi, I. & Salminen, J. 2007. Vapaaehtoinen henkilövakuutus. 4. uudistetun painoksen lisäpainos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Järvelä H. 2004. Vakuutustalous. Helsinki: Yliopistopaino.

Kivioja, P. Niiranen, V. & Kontkanen, E. 2007. Verotus- vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Lehtipuro, K., Luukkonen, I. & Mäntyniemi, L. 2004. Vakuutuslainsäädäntö. 3. uudistettu painos. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Puttonen, V. & Repo, E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. 4. uudistettu painos. Juva: WS Bookwell Oy.

Rantala, J. & Pentikäinen, T. 2003. Vakuutusoppi. 10. uudistettu painos. Helsinki Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus Oy.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Sijoittajan vero-opas. 2008. Pörssisäätiö [Viitattu 12.12.2008]. Saatavissa: <http://www.porssisaatio.fi/asiasanat/Oppaat>

Sijoitusrahasto-opas. 2004. Pörssisäätiö.[Viitattu 1.1.2009]. Saatavissa:
<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/sijoitusrahasto-opas>

Säästäminen ja luotonkäyttö. 2008. Finanssialan Keskusliiton tutkimusraportti.
Helsinki [Viitattu 20.12.2008]. Saatavissa:
<http://www.fkl.fi/asp/system/empty.asp?P=2330&VID=default&SID=695711898556841&S=0&C=28550>

Säästö- ja henkivakuutus selvitys. 2008. Finanssialan Keskusliitto. [Viitattu
30.11.2008]. Saatavissa:
<http://www.fkl.fi/asp/system/empty.asp?P=2330&VID=default&SID=695711898556841&S=0&C=28550>

Säästö- ja sijoitusvakuutusten valintaopas 2008. Kuluttajien vakuutustoimisto.
[Viitattu 1.12.2008]. Saatavissa:
<http://www.vakuutusneuvonta.fi/pdf/files/ssva2008.pdf>

Vakuutusyhtiöt Suomessa 2007. 2008. Finanssialan Keskusliitto. [Viitattu
12.11.2008]. Saatavissa:
<http://www.fkl.fi/asp/system/empty.asp?P=2330&VID=default&SID=695711898556841&S=0&C=28550>

Yksilöllisen eläkevakuutuksen valintaopas. 2006. Kuluttajien vakuutustoimisto.
[Viitattu 7.12.2008]. Saatavissa:
<http://www.vakuutusneuvonta.fi/pdf/files/yevopas06.pdf>

MUUT LÄHTEET

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola. 2008. Korke-Omavara. Tuoteseloste.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola. 2008. Rahasto-Omavara. Tuoteseloste.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola. 2008. Rahasto-Omaeläke.
Tuoteseloste.

Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 525/2008. Annettu Naantalissa 18.7.2008

LIITTEET

LIITE 1

10/2008

HenkilöstöpalvelutSirpa Kaisanlahti
johtaja**Talous- ja tietohallintopalvelut**Markku Paakkanen, johtaja
Kalervo Rinne, johtaja, tietohallinto**TIETO-TAPIOLA OY**Markku Paakkanen, hall. puh.joht.
Juha Suutala, tj**Sijoituspalvelut**Jari Eklund, johtaja
Hanna Hiidenpalo, johtaja (Eläke-Tapiola)**Lakiasianpalvelut**Jaakko Gummerus
johtaja**Yhteiskuntasuhteet ja
edunvalvonta**

Anu Pylikänen, johtaja

YHTIÖRYHMÄN ORGANISAATIO**HALLITUSTEN PUHEENJOHTAJA**Asmo Kalpala
pääjohtaja**YHTIÖRYHMÄN
PALVELUT
YKSITYIS-
TALOUKSILLE**Arto Jurttila
hallituksen jäsen
yhtiöryhmän
johtajaMarkkinointi ja
asiakkuuspalvelut
-yksikköTiedotuspalvelut-
yksikkö**YHTIÖRYHMÄN
PALVELUT
YRITYKSILLE, SUUR-
ASIAKKAILLE JA
YHTEISÖILLE**Antti Calonius
hallituksen jäsen
yhtiöryhmän
johtajaSuurasiakaspalvelut,
ulkomaantoiminnot ja
meklarit -pääyksikkö**YHTIÖRYHMÄN
PALVELUT,
PANKKI-,
SÄÄSTÖ- JA
SIJOITTAJA-
ASIAKKAILLE**Jari Saine
hallituksen jäsen
yhtiöryhmän
johtaja**VAHINKO-TAPIOLA**Juha-Pekka Halmeenmäki, tj
Jukka Kinnunen, vtj**HENKI-TAPIOLA**Minna Kohmo, tj
Janne Pesonen, vtj**YRITYSTEN HENKI-TAPIOLA**Minna Kohmo, tj
Janne Pesonen, vtj**ELÄKE-TAPIOLA**Satu Huber, tj
Keijo Kouvonon, vtj**TAPIOLA PANKKI OY**Jari Saine, hallituksen puh.joht.
Harri Lauslahti, tj**TAPIOLA VARAINHOITO OY**Jari Saine, hallituksen puh.joht.
Tom Liljeström, tj**KIINTEISTÖ-TAPIOLA OY**Jari Eklund, hallituksen puh.joht.
Vesa Immonen, tj**Alueet, puhelin- ja verkkopalvelut**Ann Wahlroos-Jaakkola
johtaja

1. Sukupuoli

LIITE 2

- mies nainen

2. Ikä

- 20-29 30-39 40-49
 50-59 60-67

3. Koulutus

- kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu ylioppilastutkinto
 ammattitutkinto opistotason tutkinto
 korkeakoulututkinto muu,

mikä? _____

4. Ammatti

- palkkatyöntekijä toimihenkilö
 toimihenkilö, johtavassa asemassa yrittäjä
 työtön opiskelija
 eläkeläinen muu,

mikä? _____

5. Missä seuraavissa kohteissa teillä on säästöjä ja/tai sijoituksia?

- käyttötilillä
 säästö-, sijoitus- tai muulla pankkitilillä
 osakkeissa
 sijoitusrahastoissa
 obligaatioissa tai muissa velkakirjalainoissa
 vapaaehtoisessa eläkevakuutuksessa
 säästö- ja/tai sijoitusvakuutuksissa
 jossain muussa muodossa, missä? _____

6. Kuinka paljon teillä on tällä hetkellä varoja käyttötileillä sekä säästötileillä?

	käyttötili	säästötili
alle 1000 €	☐	☐
1001 - 5000 €	☐	☐
5001 - 10 000 €	☐	☐
10 001 - 20 000 €	☐	☐
20 001 - 50 000 €	☐	☐
yli 50 000 €	☐	☐

7. Kuinka paljon teillä on tällä hetkellä varoja muissa säästö- ja sijoituskohteissa?

- alle 1000 €
 1001 - 5000 €
 5001 - 10 000 €
 10 001 - 20 000 €
 20 001 - 50 000 €
 yli 50 000 €

8. Jos aiotte säästää tai sijoittaa varojanne, mihin seuraavista kohteista sijoitaisitte?

- käyttötilille
 säästö-, sijoitus- tai muulle pankkitilille
 osakkeisiin
 sijoitusrahastoihin
 obligaatioihin tai muihin velkakirjalainoihin
 vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen
 säästö- ja/tai sijoitusvakuutukseen
 maa- ja/tai metsäomaisuuteen
 muuhun, mihin? _____

9. Kuinka paljon seuraavat tekijät vaikuttavat valitessanne säästämisen- ja sijoittamiskohteita?

	paljon	jonkin verran	ei lainkaan	en osaa sanoa
turvallisuus	☐	☐	☐	☐
vaivattomuus	☐	☐	☐	☐
rahaksi muuttamisen helppous	☐	☐	☐	☐
tuotto	☐	☐	☐	☐
sijoitusaika	☐	☐	☐	☐
eläketurva	☐	☐	☐	☐
verottomuus/veroedut	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

10. Oletteko harkinnut vakuutukseen säästämistä/sijoittamista?

- kyllä en

Jos vastasitte tähän kysymykseen KYLLÄ siirtykää kohtaan 12.

11. Mitkä ovat keskeisimmät syyt, minkä takia ette ole harkinnut vakuutukseen säästämistä tai sijoittamista? (valitkaa vähintään 2 vaihtoehtoa)

☐ tietämättömyys	☐ tuotteiden tuntemattomuus
☐ vaikea selkoisuus	☐ pitkä sijoitusaika
☐ huono tuotto	☐ riskisyys
☐ en ole kiinnostunut	☐ ei ole mahdollisuutta
☐ muu, mikä? _____	

12. Mielestänne vakuutukseen säästäminen/sijoittaminen on (valitkaa vähintään 2 vaihtoehtoa)

☐ mielenkiintoista	☐ luotettavaa
☐ monimutkaista	☐ epävarmaa
☐ kilpailukykyistä	☐ sekavaa
☐ tuottavaa	☐ joustamatonta
☐ helppoa	☐ muu, mikä? _____

13. Tunnetteko Tapiolan tarjoamia säästö- ja sijoitusvakuutus tuotteita?

- kyllä, tunnen tuotteet tunnen tuotteita jonkin verran
 en tunne tuotteita lainkaan

14. Mikä on teidän mielestänne paras lähde saada tietoa säästö- ja sijoitusvakuutuksista?

☐ vakuutusyhtiö	☐ sijoitusneuvoja
☐ pankki	☐ esitteet
☐ televisio	☐ radio
☐ internet	☐ suoramainonta
☐ lehdet	☐ muu, mikä? _____

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

LIITE 3

SAATE

27.10.2008

Hei

Opiskelen Lahden Ammattikorkeakoulussa liiketaloutta kolmatta vuotta ja teen opintoihin kuuluvaa opinnäytetyötä.

Opinnäytetyössä tutkin säästämistä ja sijoittamista vakuutus tuotteisiin. Osana tätä tutkimusta on asiakaskysely, jolla kartoitetaan mihin kohteisiin Tapiolan asiakkaat säästävät ja/tai sijoittavat nyt ja tulevaisuudessa, sekä miten asiakkaat suhtautuvat vakuutussäästämiseen.

Toivon, että voisitte käyttää hetken aikaanne ja vastata oheiseen kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen on helppoa, koska kysymykset ovat monivalintakysymyksiä. Palauttaisitko kyselylomakkeen oheisella palautuskuorella mahdollisimman pian, kuitenkin 30.11.2008 mennessä.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksella, eikä vastauslomakkeista ja tutkimustuloksista käy ilmi yksittäisten henkilöiden vastaukset.

Ystävällisin terveisin

TAPIOLA-RYHMÄ

Anne Laiti
asiakasneuvoja
Lahden toimisto
puh. 03-468 6022
anne.laiti@tapiola.fi